

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 3. De circumstantia Quid, seu circa Quid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

QVÆSTIO III.

De circumstantia Quid, seu circa Quid.

EGimus de circumstantia personæ peccantis, & complicitis sui peccati, vel in effectu, vel in affectu efficaci, qui secundum omnes ejusdem speciei est cum objecto. Modò agendum nobis est de circumstantia Quid, seu circa quid, ad quam reducuntur, tam quæ se tenent ex parte personæ, ad quam affectus inefficax, seu simplex delectatio terminatur, quam quæ ex parte rei volitæ, ut in furto quantitas, in copula virginis defloratio, in odio quantitas mali desiderati, & similia.

CAPVT PRIMVM.

An in peccato furti, quantitas expressè in confessione declarari debeat?

§. PRIMVS.

Notabilia præmitto.

PRO decisione noto 1. furtum dupliciter considerari posse: primò, ex suo objecto præcisè, independentè à quolibet alio damno extrinseco proximo proventuro. Secundò, quatenus est causa, vel occasio alterius damni extrinseci, ex ablatione rei proventuris, ut furtori, v. gr. ex ablatione acus. Si hoc secundò modo consideretur, non est propriè grave peccatum furti, licet grave inde damnum proximum patiat. Sed peccatum grave injustæ damnificationis, quæ quidem in specie furti non est, neque enim usurpatione acus grave furtum, nisi valdè impropriè nuncupari potest, ut benè Fagundez in decalogum, lib. 7. cap. 3. num. 2. & 3.

2. Præmitto 2. furtum ex suo objecto præcisè consideratum non opponi tantum justitiæ commutativæ: quod sic facillè probò. Potest esse culpa gravis in specie furti, quin graviter violetur justitia commutativa: ergo gravitas furti non desumitur tantum ex oppositione cum justitia commutativa. Consequentia est legitima. Antecedens probò. Nam si aliquis centum regalia à centum personis, unicum à quolibet usurpasset, graviter peccasset in specie furti; & tamen justitia commutativa non esset graviter violata. Quia, ut ex communi DD. tenet Valquez opus. de restit. cap. 9. ad peccandum mortaliter contra justitiam commutativam, necessarium est, ut alicui fiat injuria gravis, & grave patiatur damnum, sed in casu posito nulli fit gravis injuria, & nullus est, qui grave damnum patiat, cum à quolibet seorsim unicum tantum regale usurpatum fuerit: ergo in hoc casu reperitur malitia gravis furti, absque violatione gravi justitiæ commutativæ. Gravitas igitur hujus peccati in specie furti ex oppositione cum alia virtute desumenda est.

3. Propter hæc existimo, furtum, ex suo objecto consideratum, esse peccatum oppositum justitiæ legali: de qua agit S. Thom. 2. 2. art. 5. & Aristoteles lib. 5. Ethicor. art. 1. Cujus virtutis munus est, velle, & procurare Reipublicæ bonum: in quo specialis ho-

nestas, & laudabilitas reperitur; hujusque merito debito quilibet civis respectu Reipublicæ tenetur, quia pars est propter totum, & bonum partis propter bonum totius. Huic, inquam, virtuti assero peccatum furti opponi ex suo objecto. Quod probatur à sufficiente partium enumeratione. Quædam tantum grave in omnium opinione virtuti publicæ opponitur, non distributive, ut omnes supponantur, sed commutative tantum, ut probavi: ergo legitima. Nulla enim alia species justitiæ datur, cui opponi possit. Secundò, quia negari nequit esse commune, & rectam Reipublicæ gubernationem, quod homines sine rationabili titulo detrahant, & quantitatem alienam sine titulo usurpent: detrahunt enim occasio latrocinii, miscetque homines hori incumbere nollent, sed modicæ quantitatibus singulis usurpantes, vitam degere curarent: quod quidem Reipublicæ maximè adversatur bono, & contra rationem omnino est. Ergo furtum ex suo objecto justitiæ legali opponitur. In hæc tandem considerationem, aliis rationibus non quiescens, videtur mihi venisse P. Lessius lib. 2. de just. cap. 10. dub. 7. ubi hæc rationem furandi, rem que suam augustinus velle repone Societati humane, & in omni Republica bene gubernari valdè exofam esse: ac proinde tanquam rem valde contra hominum Societatem, censeri prohibitam sub peccato mortali. Hoc tamen non tollit, quod ratione damni alibi individuo illati, justitiæ etiam commutativæ opponatur, ut ex dicendis constabit.

4. Pro hac sententia videtur aperte stare Joannes de la Cruz in direct. 1. p. præcip. 7. quæst. 2. de furto, sub conclus. 3. ubi sic ait: * Ad peccatum furti imputans est damnum alteri illatum, alias non peccat mortaliter, qui à Rege furatur mille aureos, cum parum illum lædat, neque etiam qui à multis fructibus unum alsem, veniret ad materiam mille ducatorum, cum parum damnum singulis inferat. Consequenter tamen est falsum: nam et si singuli sint parum lædati, tamen fur habet in suis bonis plus notabiliter, quam debet habere, quod etiam cavetur à virtute justitiæ. Hæc ille. Quibus nostram sententiam exponit, & confirmat. Cui consonat P. Oviedo 1. 2. tract. 6. de peccatis, cont. 3. p. 6. n. 97. dicens esse lethale: * Quædam nulli personæ in particulari damnum inferatur, sed inferi Reipublicæ. * Unde infero, quantitatem furti ablatam duplici justitiæ speciei opponi, legaliter, & commutativæ; ac proinde furtum duplicem malitiæ speciem contrahere. Quod est valdè notandum.

§. II.

De quantitate ad peccatum mortale requisita.

Sed curiosus inquires: Quænam quantitas est, quænam gravis in ratione furti, vel damni publici, & quænam gravis ratione damni privati? De hoc alibi egi. Verum quia plena hujus questionis materia in ordine ad confessionem tradi aliter non potest, respondeo, furtum in ratione furti, seu damni contra bonum publicum, non esse peccatum mortale, nisi quantitas usurpata attingat quadraginta regalia. Moveor, quia minor quantitas non videtur graviter opponi bono communi, & rectæ gubernationi Reipublicæ. Etenim, ut benè advertunt Valquez 1. 2. disp. 158. num. 60. & Sanchez tom. 1. sum. lib. 1. cap. 4. n. 6. ad gravitatem, & levitatem non est materia præcepta secundum se solum inspicienda, sed

inspecto etiam fine, ad quem ordinatur. Unde licet quantitas assignata respectu cuiuscumque personæ sufficiens sit ad mortale, prout iustitiæ commutativæ opponitur. Minor tamen illa, in prudenti æstimatione, graviter opponi non videtur in ordine ad bonum commune.

6. In hanc sententiam pro me advoco DD. aliquos, apud Petrum de Navarra tom. 2. de restit. lib. 3. cap. 1. num. 33. asserentes, furari centum regalia, & aliquid amplius, non esse peccatum lethale ex natura rei, & ex objecto. Quam opinionem ait Navarra se audivisse à pluribus, qui illam defendebant. Quam etiam refert ex alio M. Texeda tom. 1. Theolog. moral. lib. 2. tr. 2. contr. 18. num. 1. dicens: * Unde recedendum est à sententia Navarræ in Man. cap. 17. num. 33. & Aragon 2. 1. quæst. 66. art. 6. dub. 3. asserentium, nec etiam numerum centum argenteorum, vel aureorum quantitatem absolute loquendo dicendam esse ex natura rei, & ex objecto peccati mortalis materiam, nisi quando ex tali furto, quis grave damnum pateretur. * Qui quidem nulla alia ratione duci poterunt, quam bono communi graviter non opponi, quod ejusmodi quantitatem sine titulo quis possideat, quando nullus est, qui ea usurpatione grave damnum patiat.

7. Secundò probatur, quia juxta communem doctrinam deficiente malitia furci ex oppositione cum iustitiâ tantum commutativa Fagundez in 7. præceptum Decalogi lib. 7. cap. 1. num. 18. duo, vel tria ducata requirit ad culpam gravem respectu Regis, aut hominis ditissimi. Quam opinionem ante illum docuerunt M. Sorus de Inst. lib. 5. quæst. 3. art. 3. ad 3. ubi ait: * Duo, tresve aurei ducati, etiam si Cæsare subripiantur, crimen est, nempè lethale, ut prædixerat. Et M. Serra 2. 2. quæst. 66. artic. 6. dub. 3. fol. mihi 442. * Duo, inquit, aurei ducati, & ad summum tres respectu omnium, etiam Regis, sunt materia gravis. * Quos sequuntur Aragon, & Navar. apud Texedam supra. Et Rodriguez in Sum. tom. 1. cap. 149. num. 6. fol. mihi 258. in editione Salmantina anno 1610. ait, esse notabilem quantitatem, quæ excedit duos aureos. Quam opinionem in ordine ad opulentos, tenent Angelus verb. Furtum num. 34. Sylvellet ibidem p. 2. num. 5. & Sorus ubi supra. Duo autem aurei valorem longè excedentem hodiè habent. Si igitur id putant aliqui probabile, quando ex ablatione ejusmodi quantitatis persona aliqua privata damnificatur, cur nos non dicemus, quantitatem non attingentem quadraginta regalia non sufficere ad culpam gravem, quando nullus in particulari damnum patitur. Confirmatur, quia minus damnum patiuntur quadraginta homines, à quorum singulis unicuique regale usurpatum fuerit, quam Rex, ex usurpatione viginti, aut triginta; sed hæc quantitas respectu Regis non sufficit ad culpam gravem: Ergo neque illa respectu quadraginta hominum.

8. Favent huic discursui contrariæ sententiæ DD. nam expressè asserunt, in furtis minimis, eo majorem quantitatem requiri, quo plures fuerint domini, eo quod damnum in plures dividatur. Ita Sanchez in Sum tom. 2. lib. 7. cap. 21. numer. 27. Lessius de just. lib. 2. cap. 12. dub. 8. num. 46. & Diana 1. part. tract. 6. resol. 34. §. dico 3. ubi inquit, in his furtis minimis, duplo majorem requiri quantitatem, quam in aliis: quod etiam de furtis respectu ejusdem personæ, docet Lessius supra: quando non ex industria, sed ex occasione, & magnis temporis intervallis subtrahitur quantitas.

9. Urgetur ex doctrina P. Rebelli lib. 3. de just. quæst. 13. sct. 5. concl. 3. qui licet putet duos argenteos, ab

una persona ablatos sufficere ad culpam mortalem furci, addit verò, si à pluribus leves quantitates accipiuntur, requiri unum aureum, qui valorem longè excedentem habet. Ergo quantitas quadraginta regalium à nobis assignata, ut requisita ad culpam gravem, quando à pluribus, leve damnum singulis patientibus, usurpatur, non debet judicari excedens juxta prudentem æstimationem, sed potius longè minor, quam juxta aliorum principia designari posset.

10. Tertio probatur, nam si juxta communem doctrinam asserentem, furtum iustitiæ tantum commutativæ opponi, designanda esset quantitas ad mortale requisita, latissimus pateret campus, quia ad gravem hujus virtutis violationem, opus est, quod alicui fiat injuria gravis, & notabiliter sit invitus, damnumque grave patiat; minus autem damni paterentur, minusque essent inviti mille homines mediocriter divites, à quibus mille argentei, singuli à singulis ablati fuissent, quam Rex ex ablatione viginti: sed hæc quantitas non sufficit ad culpam gravem respectu Regis, ergo neque illa sufficit respectu mille hominum.

11. Hoc argumentum ad eò malè egit DD. contrariæ, & communis sententiæ, ut propter illud, aliqui non dubitaverint asserere, non esse peccatum mortale minutis furtis subripere à pluribus personis quantitatem quantumvis notabilem, dummodo à nulla seorsim gravis quantitas usurpetur. Ita docent Angelus in moral. cap. 9. Joannes Henriquez in quæst. præct. sct. 9. quæst. 7. num. 12. Aragon apud M. Texeda num. 6. citatum. Navarrus in Sum. Latina cap. 17. num. 130. & 140. ut videre est apud Vasquez supra num. 82. licet, inconsequenter ad sua principia, existimet teneri sub mortali restituere; cum tamen alibi requiratur culpam gravem intervenisse in acceptione, ad obligationem gravem restitutionis. Sententiam Angelus putavit probabilem Petrus de Navarra 1. p. de restit. lib. 3. cap. 1. dicens: * Aliquibus non videri improbabilem. * Et, quod magis, P. Vasquez opus. de rest. cap. 9. §. 1. num. 76. inquit, se fateri, præfatum argumentum * difficillimum esse, & probabilem forsitan Angelus opinionem efficere. * Illamque defendit Medina Cod. de restitut. quæst. 10. in fine, quando ille, qui sic acciperet, esset pauper, & non faceret in fraudem legis, sed quia non habet unde domum suam possit alere. Quam sententiam, ut à Medina explicatam, vocat piam Luis Lopez, apud Tannerum de Inst. disp. 6. dub. 9. num. 274. In nostra autem sententia, deiciente etiam malitia furci, per oppositionem ad iustitiâ legalem, prædictum argumentum nullius ponderis est: quia solum convincit, in ejusmodi furtis minimis non esse malitiam gravem contra iustitiâ commutativam: secus verò contra legalem, quæ bonum commune intendit, & ad rectam Reipublicæ gubernationem ordinatur. Et sic omnes tenentur respondere: quia sententia Angelus, & aliorum sustineri non potest. Est etenim Reipublicæ bono aperte repugnans; quod bono particulari præponendum, ratio naturalis nos edocet.

12. Major est difficultas determinare quantitatem requisitam ad culpam gravem furci ratione damni singulis illati: in quo tot capita, quot sententiæ. Communiter tamen Doctores videntur convenire, nullam certam quantitatem respectu omnium determinandam, sed diversam requiri ad constituendum mortale respectu pauperis, & hominum communium, ac respectu Regis, vel hominis ditissimi. Ratio est manifesta, quia furtum secundum

hanc considerationem, constituitur in esse culpæ gravis ratione damni; sed quantitas, quæ respectu unius reputatur grave damnum, respectu alterius est leve. Et ut ait D. Thom. in opus. de erud. Principis, lib. 7. cap. 8. * In amissione unius gallinæ plus pauper gravatur, quam unus multum dives gravaretur in mille marcis: * Ergo ad culpam mortalem diversa quantitas respectu diversorum assignanda erit. Quapropter judico, unum aureum sufficere ad culpam gravem respectu cujuscumque, etiam Regis: octo regalia respectu hominum mediocriter divitum, qui ex proprio labore non aluntur. Quatuor respectu eorum, qui ex diurna mercede sustentantur; quales sunt officiales, fossores, &c. Denique respectu hominis pauperimi, qui mendicatis fidelium elemosynis, vitam degeret, duo saltem regalia, & fortè unum erit materia sufficiens ad culpam gravem. Sed de his alibi. De modo confitendi nunc agendum.

§. III.

Quæsto principali duplici conclusione respondetur.

13. **S**it prima. In opinione, quam defendo, asserente, peccatum furti duplici in malitiæ speciem contrahere, contra justitiam, scilicet, commutativam, & legalem; pœnitens tenetur quantitatem usurpam sic explicare, ut confessarius percipiat, an soli justitiæ commutativæ, an etiam legali graviter opponatur: aliàs species aliqua malitiæ gravis in explicata maneret. Quapropter, ni quantitas ablata exprimat, difficile erit præcepto confessionis satisfacere, præcipue illiteratis, & rudibus, qui hæc distinguere nesciunt, & quantitatem in unaquaque specie mortale constituentem ignorant. Imò juxta superius dicta, & qualitatem personæ, à qua fuit ablata, exponere debent, ut confessarius agnoscere possit, an veniale, an mortale commiserint, & ad restitutionem juxta culpam quantitatem obligare. In quo confessarii graviter deficere possunt, dum pœnitentes hæc manifestare non adstringunt. De viris autem doctis, qui speciem peccati, & quantitatem ad grave constituendum requisitam bene norunt, longè alia est ratio, quæ magis ex subjiciendis constabit.

14. **S**ecunda conclusio. Juxta opinionem communem, quæ unicam in furto speciem injustitiæ adstruit, illius quantitas, utpotè circumstantia tantum aggravans, per se non est necessariò in confessione explicanda: ac proinde qui mille aureos furatus fuisset, præcepto satisfaceret, se accusans, subripuisse quantitatem gravem. Hanc sententiam tenet expressè D. Thom. in 4. dist. 16. quæst. 3. artic. 2. ad 3. quæstionem, ubi sic ait. * Quod autem accipiat multum, vel parum, talis circumstantia aggravat (& quæst. 5.) quidam dicunt, omnes circumstantias, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, necessarium esse confiteri. Alii verò dicunt, quod non sunt de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ, quæ ad aliud peccati genus trahunt; & hoc probabilius est. * Et iterum dist. 22. quæst. 1. art. 4. ad 2. * Quantitas culpæ, quæ est ex specie peccati, debet innoscere Sacerdoti per confessionem, non tamen oportet de quantitate, quæ est ex circumstantiis quibuscumque. * Quæ rursus confirmavit in secundo scripto super librum sententiarum lib. 4. dist. 16. art. 3. ad secundum. * Sufficit, cognoscat Sacerdos quantitatem, quæ ex nova

specie confurgit. * Et sic alibi. Quæ sententia expressa est D. Thomæ, ut M. Sotus in 4. dist. 16. quæst. 2. art. 4. in 8. argum. nullam congruam expositionem admittit animadvertens, hoc unum effugere non poterit ad contrariam absque illius injuria detrahatur. * D. Thomas inquit Sotus, licet fuerit locus in quarto sententiarum cum communi opinione fortasse in summa sententiam mutasset. * Quamobrem lutionem adhibuit etiam M. Canus, ut refert M. Sotus, quod D. Thom. suam sententiam retractavit, & tertiæ parti extremam manum imposuisset. * Ad idem ait P. Henriquez lib. 2. de Pœnit. cap. 7. num. 4. in 2. quæst. 88. art. 5. & 2. quæst. 110. art. 4. ad 3. generatim negat circumstantiam gravare infinitè, nisi mutet speciem. *

15. **P**ræfixam conclusionem negari non possunt Doctoribus, qui ex D. Thomæ defendunt, notabilem obligationem explicandi circumstantias notabilem aggravans (tradunt innumeri, quos laudat sequitur M. Serra 1. 2. quæst. 73. art. 7. fol. 111. in 2. quæstionem, inquit, sententiam, quæ D. Thomæ videtur probabilior, tenet Navar. cap. 6. num. 7. & aliter meri ex recentioribus, quibus non videntur convenientia, quæ auctores primæ sententiæ volunt, nempe satisfacere suæ obligationi illum, qui furatus est mille aureos, dicendo in confessione: furatus sum rem notabilem. * Hæc Serra. Quibus supponitur sequentiam ex Div. Thom. doctrinam arguerentur non possit, quin deseratur D. Thomæ sententia id est pro illa etiam militanti Sylv. verb. Confessio 1. 2. quæst. 9. & probabilem putat M. Petrus de Societate integritate confess. lect. 9. Ubi postquam dixit etiam Sylvestri, non esse per se necessarium manifestare quantitatem furti, subnequit. * Nos verò pariter notius esse, ut cum certa est quantitas, manifestetur amplèctitur Mag. Zanard. in Director. 1. part. de Sacram. Pœnit. cap. 18. §. Notandum tamen venit, ubi ait: * Si circumstantia non aggravat in infinitum (sed mutet speciem, ut exponit M. Corradus 1. part. quæst. 27.) Sed tantum notabiliter in eadem specie, non simpliciter, & de præcepto, sed bene de confessione fitenda, nisi haberet reservationem annexam, quæ sequuntur Gypsius, Megala, & Cerol. quos citat sequitur Diana 1. part. tract. 7. res. 14. Thom. à Jesu changelus Rubens, Hurtado, Torrianius, Gracia, & alii. Quibus consentit Fr. Leander à Sacram. 1. 2. quæst. 2. Tamburinus in Method. expedita Confessio cap. 8. Navar. in cap. consideret. n. 12. Meratus in 1. Card. de Lugo disp. 16. sect. 3. Et probabilem putat in nacina tom. 1. de Sacram. Pœnitent. disp. 5. quæst. 1. punct. 2. §. 3. diff. 3. Et novissimè tenet Joannes Pœnit. Ordinis Minorum disp. 45. quæst. 7. com. 1. 1. dicens: * Sufficit, quod dicat furatus sum quantitatem mortaliter peccaminosam. * & Rev. P. Christophorus Delgadillo tom. de Pœnit. 1. 17. dub. 17. ubi dicit, an qui furatus est mille aureos, satisfaciat in confessione dicendo; subripui materiam peccati mortalis, aut rem notabilem. Respondeo affirmativè: Quæ circumstantia non mutat speciem. * Mazuchellus de Pœnit. reservat. disp. 21. cap. 4. diff. 5. numer. 28. * Grave peccatum est furtum mille aureorum, quia in confessione, & tamen quantitas non est explicanda in confessione, sed satis est dicere: subripui quantitatem notabilem. * Quos sequitur Fr. Franciscus à Jesu Maria in cursu Theologico tractat. 6. de Sacram. Pœnit. cap. 8. punct. 2. num. 28 & 30. Hanc sententiam

complexus est P. Vazquez in 3. part. tom. 4. quæst. 91. art. 1. dub. 3. Cum limitatione tamen, quam adhibent Sylvest. & M. Zanardus ubi supra. Nimirum quantitatem furti explicari debet, ratione excommunicationis, vel reservationis, quoties ita res habeat, & quando, quantitate non expressa, Sacerdos scire non potest, quid sit facturus.

16. Ex dictis amice lector, valde miraberis audaciam Magist. Texusa, qui tom. 1. lib. 2. tract. 3. contrav. 10. num. 33. non renuit dicere hanc sententiam * esse à veritate alienam, & num. 75. * non esse probabilem, & animabus laqueos parare. * Sed audacior Vincentius Baronius in opere contra Amadæum disp. 2. sect. 3. §. 2. fol. 236. non renuit, illam Amadæo asserens, errorem vocare. * Thomistas, inquit, in sui erroris patrocinium advocat, sed invitos, & reluctantes, maxime Sylvestrum, verb. confessio 1. num. 10. quæst. 9. * Et paulò supra: * Quo sensu explicanda sit mens Div. Thomæ facti constat ex regula à nobis constituta. * Cæterum Sylvestrum pro hac parte militare, est communis Theologorum sensus, qui illum in ejus subsidium advocant, & pro illa referunt à Mag. Petro de Soto supra. Et constat aperte ex ipsius Sylvestri verbis: * De aggravantibus, inquit, in eadem specie sunt opiniones; sed secundum S. Bonaventuram communior, & secundum S. Thomæ probabilior est, quod eas confiteri necessarium non sit, sed laudabile tantum, &c. Opinio verò Altiisiodorensis, quod necessarii sunt confitendæ, sicut quod ei, qui furatus est mille aureos, non sufficit dicere, se furtum admisisse: (attende) non est verè regulariter, sed quando tales sunt, quod eis non scitis, Sacerdos scire non potest, quid sit facturus, vel ratione jurisdictionis, vel ratione damni dati: quia alioquin hoc oportet sciri, ut fiat modus imponendæ restitutionis, & ut sciat, an talis quantitas sit Episcopo reservata. Unde in talibus dico idem de ista circumstantia, (nempe quantitatis furti) sicut de peccatis jam confessis in redivivente, quia tenetur quis eam dicere indirectè, in quantum sine ea aliquando non potest bene scire debitum satisfactionis modus. * Hactenus Sylvest. Ex cuius verbis aperte scire non potest, quid sit facturus, vel ratione reservationis, vel ratione modi imponendæ restitutionis, undè quoties ad ejusmodi reitè obeunda quantitas explicatio necessaria non sit, non tenetur pœnitens, secundum Sylvestrum, illam confiteri.

17. Quod autem Div. Thom. idem senserit, ejus expressa verba, quæ num. 14. transcripseram dedi, aperte demonstrant. Et Magist. Sotus, Mag. Canus, & alii expresse testantur: * Atque hujus opinionis (inquit Mag. Sotus loco supra citato, artic. 4. §. Alia autem.) Fuit Div. Thomas, & Bonaventura, & Durandus, & est fere communis opinio. * O Baron! Hæc apud Amadæum legis, & errorem vocas! Alius tecum contendat. Exponit Div. Thomam, locutum de circumstantia quantitatis, quæ superaddita sufficienti ad peccatum mortale, levis sit, & seorsim considerata, seu ab alia sejuncta, non nisi veniale constitueret. Verùm hæc explicatio violenta prorsus est, & jam explosa ubi supra quæst. 1. num. 7. ubi adduxi Mag. Prado dicentem esse contra textum Div. Thomæ, tum quia levis quantitas non est notabilis, ut ex terminis patet: D. Thom. autem circumstantiam etiam si notabilem quantitatem superaddat, dicit expresse non esse necessario

confitendam, tum quia quantitas culpæ quæ non confurgit ex nova specie peccati, non est necessario in confessione explicanda, ut inquit D. Thom. illa autem, qualis qualis fuerit, non mutat speciem: Ergo secundum D. Thomam, circumstantia illa quantitatis furti, licet sejuncta ab alia ad mortale sufficeret, explicari necesse non debet: Nisi quando ea non explicata scire non potest debitus satisfaciendi modus. Ergo licet propter satisfactionem vel reservationem sit, quando opus fuerit explicanda. * Non tamen (inquit Prado supra quæst. 2. fol. 634. numer. 27. in fine) quia sint tot peccata, quot committi possent, si paulatim, & actibus interpolatis mortalibus, illa auferretur. * Unum enim est peccatum, licet gravius intra eandem speciem, non ergo ex necessitate, quantitas explicari debet, si pœnitens non ignoret debitum satisfaciendi modum: Sicut nec quando confessarius illius expressione, ad munus suum rectè obeundem, non indiget. Quod, si pœnitens vir doctus sit, frequenter sibi eveniet.

18. Et suadet à posteriori, quia si quantitas furti decem aureorum, v. g. explicari deberet in confessione, eo quod singulæ partes, etsi ab aliis sejungantur, idoneæ sint peccatum lethale numero distinctum conficere, aut de veniali trahere ad mortale unum, aut plura (ut explicat Baronius Div. Thomam ubi supra fol. 234. & 235.) sequitur aperte, eum qui una continuata actione in die prohibito libram carnis ederet, teneri hanc quantitatem in confessione aperire: æquivaleret enim in pluribus actibus venialis, quorum singuli, etiam ab aliis sejuncti, peccatum lethale numero distinctum conficerent: & singulæ quantitatis partes adjunctæ peccato, tanta gravitatis sunt, ut de veniali trahere possint ad mortale. Ergo vel quantitas furti non est explicanda, vel quantitas cibi prohibiti exprimenda est. Sequitur secundò, declarandas esse circumstantias durationis, & intentionis, ut bene expendit Lugo disp. 16. sect. 3. num. 111. nam si declarandi est quantitas furti, eo quod furtum viginti aureorum æquivaleret pluribus furtis, quorum singula ad lethale sufficerent, ut odium intentum, ut oculo declarari deberet; æquivaleret enim pluribus actibus odii remissis, quorum quilibet lethale constitueret. Item odium per quadrantem horæ durasse, cum æquivaleret quatuor, vel pluribus actibus odii graviter peccaminosis. Atqui nullus qui à circumstantiis aggravantibus confitendis excusat, hæc confiteri obligat, ut colligitur ex Magistro Prado ubi supra fol. 664. num. 29. ubi à duratione ejusdem numero actus explicanda omninò excusat: (imò nec Baronium ipsum adstricturum credam) ergo in communi sententia unicam injustitiæ speciem in furto agnoscente, & aliundè negante obligationem confitendi circumstantias notabiliter intra eandem speciem aggravantes, necessaria consecutione deducitur, non esse obligationem explicandi in confessione quantitatem furti, dum sufficientem fuisse ad mortale pœnitens manifestet. Quidquid inconsequenter dixerit Magist. Prado, supra numer. 27. ubi contendit explicandam necessariò, ut inde confessarius cognoscat quid, qualiter, & cui, & quomodo est restituendum. Quod cum raro ignoret pœnitens, raro tenebitur explicare, ut docent communiter Doctores supra citati, qui nec directam, nec indirectam obligationem explicandi in confessione quantitatem furti, in omni eventu agnoverunt. Insuper, si pœnitens jam restituisset, & de peccato suo se accusaret, ut quid confessarius scire indigebit, qualiter, & cui,

cu, & quomodo est restituendum? Nonne instantia ista rem evincit? Perperam ergo causatur Baronius, ab Amadeo, per summam calumniam Thomistis ubi supra citatis hanc opinionem affixam. Omitto aculeata dictoria, & morsus eruentos hujus Neotherici, erroris notam inurentis opinioni tot tantorumque doctorum patrocinio munita. His enim respondere mei muneris non est.

CAPUT II.

Vtrum, qui cum matre coitum habuit, satisfaciatur, sicut in confessione dicat, commississe incestum?

19. **A**ffirmant Giptius, Megala, Cælestinus, Bartholomæus à S. Fausto, Joannes de Soria, Remigius, Joannes Henriquez, Martinus de S. Josepho, Marcus Serius, Mazuchellus, & alii, quos citatos sequitur Diana *part. 5. tract. 4. resol. 56. & part. 11. tract. 7. miscellanea resol. 34. §. & tandem nota.* Probant, quia omnes gradus consanguinitatis, & affinitatis sunt ejusdem speciei in genere moris, ut docet D. Thom. 2. 2. *quest. 154. art. 9.* Unde incestum fuisse cum matre, tantum est circumstantia aggravans intra eandem speciem. Atqui ejusmodi circumstantia notabiliter aggravantes non sunt necessar. d. in confessione explicandæ, ut docet idem D. Thom. in locis supra citatis: Ergo.

20. **A**rguendi difficultatem Baronius præsentit, & cum facillè posset evadere, negando ut supra minore, juxta suam explicationem, questione præcedenti Div. Thomæ adhibitam, quia adstructa obligatione confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, nulla ex Divi Thomæ principiis esset confectio. Nihilominus in hac interpretatione (quia violentam forsan recognovit) noluit persistere: deoque totus est in neganda majori, & de horribili corruptela Div. Thomæ expostulatur *pagin. 232. & 233. contra Amadeum, eo quod tractat. de Pœnitent. prop. 4.* Div. Thomam adduxerit pro opinione afferente, omnes incestus esse ejusdem speciei in genere moris. * In fel. citatem (inquit) reputo necessarium cum hoc homine certamen, cum non tam scholæ nostræ, quam Religionis Christianæ causam ago. D. v. Thomam nego docere eo articulo quidquam eorum, quæ illi affingit per summam calumniam Amadeus, &c. Quis non videat ex mente Div. Thomæ pluraquam speciem morali differre copulam cum parentibus, & cognatis, & non solum speciem, sed etiam plusquam genere, & tantum analogia convenire? &c.* Sic Baronius. Sed quo jure? qua fide? verba Div. Thomæ sententiam ferent, cum præmissero pro eadem opinionem, qua Amadeus, refertur D. Thomam plures gravissimos, tam domesticos, quam extraneos Doctores. Quod expressis eorum verbis ostendam.

21. **M**agister Sotus in 4. dist. 18. *quest. 2. artic. 4. argument. 17. ubi:* Septimo: incestus inter affines, & inter consanguineos non differunt specie, ut Div. Thom. 2. 2. *quest. 154. art. 9.* Author est. * Magist. Joannes de la Cruz in sum. præcepto 6. artic. 4. dub. 6. *conc. 2.* * Inter proximiores consanguineos, aut affines, erit gravior incestus, intra eandem speciem. Imò in primo gradu gravior erit incestus cum matre, aut filia, quam cum sorore. * Cajetanus 2. 2. *quest. 154. art.*

9. *citato, §. Ad secundum verò, ubi:* * Verum est illud modum incestus differre secundum gravitatem, scilicet, quia gravior est secundum gravitatem incestus cum sorore, quam cum sorore uxoris, sed ex hoc non sequitur diversitas specifica: gravior namque est furari mille, quam decem; & tamen non differuntur specie. * Magist. Conradus 1. *part. quest. 4. ubi:* * Item si quis fuerit in cogitatione mortis per horam, vel per diem, multum interet, in gravitate tamen eadem speciem est. Ita etiam de incestu, eadem speciem est, si sit cum matre, & cum affine in quarto gradu. * Quibus addit Magist. Nagnum Cabrerius apud Dianam infra citandum, & Magist. Joannes Martinus de Prado *tom. de Pœnitent. quest. 2. de incestu. confess. dub. 2. fol. 65. num. 30. ubi:* * Ad questionem respondetur, quod probabilis est illa sententia Cajetani, & fundamentum habet in Div. Thomæ. * Leontenus Magist. Canus, ut refert Vazquez *tom. 4. part. quest. 91. artic. 1. dub. 4. numer. 10. §. 3. ubi:* * Quod gradus incestus non differunt specie, docent Cajetanus & Sotus ubi supra, & existimant esse sententiam Thomæ, & Cajetani, secunda secunda quatuorcentesima quinquagesima quarta, articulo nono. * Cui consonat Pat. Suarez *tom. 4. lib. 3. part. 1. cap. 2. num. 12. ubi de gradibus consanguinitatis loquitur, ait:* * probabilis esse non mutare speciem peccati, ut late Cajetanus 2. 2. *quest. 154. art. 9. etiam in specul. tract. ultim. resp. 5. Soto, & Cano supra.* * Patet in Soter, ex Ordine Minorum, in Tyronio Dialogo Moral. *part. 2. cap. 2. §. 3. fol. 112.* Diversitas gradus, & linea non adfert diversitatem peccati specificam, uti contra Navar. *cap. 7. numer. 4. probabile docent alii.* Antoninus Diana 1. *part. tract. 7. artic. 1. §. 1. aggravant. resol. 31.* * Dicendum est, cum Nagnus additionibus ad 3. *part. tom. 2. quest. 9. artic. 2. dub. 9.* diversitatem graduum non facere diversitatem specificam in incestu, sed esse circumstantiam aggravantem. * Bonacina *tom. 1. tract. de lib. que primatum usum matrimonii, quest. 4. punct. 16. numer. 6.* * Tertio inquit, sententia, cui tanquam probabiliori reddere, est Cajetani 2. 2. *quest. 154. art. 9.* & non aliorum recentiorum aliterentium, omnes gradus, & omnes incestus esse ejusdem speciei. Ratio est, quia isti gradus differunt tantum secundum magis, & minus, sicut major quantitas rei ablata in furto respectu minoris quantitatis: magis autem, & minus variant speciem, ut est communis axiomata. * Et quod hæc sententia sit Div. Thomæ, ultra citatos, dicitur Ana supra *resol. 31. ubi:* * Et hæc opinio Div. Thomæ magis placet. * Et Bartholomæus à S. Fausto de *Tractat. Pœnit. tom. 1. lib. 4. q. 96.* * Juxta opinionem Div. Thomæ 2. 2. *q. 154. art. 9.* & Cajetani ubi omnes gradus consanguinitatis, & affinitatis sunt ejusdem speciei in genere moris. * Quid plura?

22. **N**isi ergo affinxit Amadeus Div. Thomæ, dum ei adscripsit gradus consanguinitatis, & incestus, nec inter se, nec ab affinitatis gradibus specie differre. Nulla ergo, nedum horribili, loci corruptela interfuit, cum hanc fuisse Angelici præcepti mentem, non solum Doctores extranei, sed domestici etiam fateantur. Quos si evolvisset Baroni, nec audiam sibi opinionem tantopere non extulisset.

23. **S**ententiam igitur, de qua est sermo, asserunt esse Div. Thomæ, licet auctores citati Baroni non esse sui, sed adferre sufficerent: ejus tamen fideliter adscriptis verbis, probandum suscipiam. Disputat Angelicus Doctor 2. 2. *quest. 154. art. 9. Pœnitentia*

si determinata species luxurie? Et conclusio est affirmativa. Imò supponens, ut certum gradus consanguinitatis inter se non differre specie, nullum ex hoc capite contra conclusionem producit argumentum, sed tantummodo petit ex distinctione inter gradus consanguinitatis, & affinitatis. Quos specie distinguendo, primo intuitu dicebatur, & consequenter incestum cum consanguinea ab incestu cum affini. Idem argumentum contra hanc solum partem sic sibi obijcit. * Incestus est consanguineorum, vel affinium abusus, sed affinitas differt à consanguinitate; ergo incestus non est una species luxurie, sed plures. * Cui concessi majori, negat minorem: & inde consequentiam, inquitens: * Ad secundum dicendum, quod persona affinis conjungitur alieui propter personam consanguinitate conjunctam; & idem quia unum est propter aliud, ejusdem rationis inconvenientiam facit consanguinitas, & affinitas. * Sic Div. Thomas. Quod tamen non tollit intra eandem speciem gravius esse peccatum incestus cum matre, quam cum sorore, & hoc gravius, quam cum sorore uxoris, ut bene adnotavit Cajetanus, Angelicum Doctorem sequutus ubi supra. Quia Filius cum matre immediatè, & seipso conjunctus est, cum sorore verò, ratione parentum, eo quod eadem sit utriusque origo. Undè personæ istæ ait D. Thom. supra * cum non conjungantur per se ipsas, sed per ordinem ad parentes, non habent ita ex se ipsas indecentiam. * Atque adeo sicut peccatum incestus cum matre gravius est, quam cum sorore: ita & cum sorore est gravius, quam cum uxore fratris, quia uxori fratris non est conjunctus per ordinem ad ipsam, sed propter fratrem consanguinitate sibi conjunctum. Undè provenit, & quod intra eandem speciem una indecentia minor sit alia, & quod eadem prorsus ratio, qua Div. Thom. probat incestus inter consanguineos, & affines non differre specie, potiori jure probet, nec incestus inter gradus consanguinitatis inter se; & similiter neque inter gradus affinitatis.

24. Hæc ex Div. Thom. observat Cajetanus ubi supra, §. Ad evidentiam prope finem, * Quædam, inquit, est naturalis reverentia consequens per se, & immediatam conjunctionem carnalem personarum: & hæc est inter parentes, & proles. Quædam verò est, quæ consequitur conjunctionem carnalem non per se, & immediatam, sed media conjunctione in parentibus, seu filiis, & hæc est inter reliquas personas, tam consanguinitate, quam affinitate conjunctas: nam nullæ tales per se ipsas junctæ sunt, secundum carnem, sed mediante patre, aut matre, seu filio, aut filia, ut patet discutendo. * Cum ergo conjungi immediatè, & mediante alio, seu conjungi per se, vel per ordinem ad alium, ad eandem speciem pertineat, in doctrina Div. Thomæ; consequitur planè, incestus omnes intra gradus consanguinitatis inter se, & eundem esse species, non minus quam incestus intra gradus consanguinitatis, & affinitatis. Et sanè si ita non esset, falsà prorsus esset Div. Thomæ conclusio, incestum esse determinatam speciem luxurie, & non plures. Nam licet consanguinitas, & affinitas unam speciem constarent: gradus tamen consanguinitatis inter se plures species constituerent: quod est aperte contra Div. Thom. quia ut constat ex secundo argumento, eam negat consequentiam. Ergo incestus non est una species luxurie, sed plures. Sancti Doctoris mentem prolixius examinare libuit, ut ex his innotescat bona illa Baronii fides, qua de horribili, D. Thomæ

corruptela Amadæum accusat, cum genuinam ejus mentem cum aliis Thomistis, & viris doctissimis expresse fecerit. Cur ergo illi magis, quam aliis succentret, cur immisericorditer proscindit, & exenterat?

25. Semel autem posito, incestus omnes juxta Div. Thomam esse ejusdem specie: implicite fatetur Baronius, argumentum nullam admittere solutionem; quia ex capite circumstantiæ aggravantis, illam noluit agnoscere. Undè sic de novo illum instauratur. Circumstantia gradus proximioris, vel remotioris, in peccato incestus, est tantum notabiliter aggravans intra eandem speciem, ut cum Div. Thom. tradunt omnes Thomistæ supra, citati. Sed hujusmodi circumstantias, (ut ex Div. Thomæ etiam supponimus, testimoniis expressis comprobatum supra quæst. 1. num. 5.) nemo tenetur in confessione explicare. Ergo nec quod incestus fuerit cum matre, vel sorore, vel persona distantiori gradu constituta; nec consanguinitatem ab affinitate distinguere, sed sufficere se accusare de incestu, nil aliud explicando, ut docent omnes Authores supra citati num. 1. Quibus adde Cajetanum 2.2. quæstion. 154. artic. 9. §. Ad secundum verò, ubi: * Et hinc habes, quod peccatum carnale commissum cum consanguinea ejusdem est specie cum commissum, cum affini. Itaque non oportet te in hujusmodi circumstantiæ diversitate, sollicitari de necessitate. * Cujus ratio potiori jure probat de diversitate graduum consanguinitatis inter se. Et ita expresse docet Magist. Conradus part. 1. Summe, qu. 49. ubi sic: * Sed in eodem capite Navarrus asserendo, quod gradus consanguinitatis, & affinitatis differant specie, & quod de necessitate sit confitendum in quo gradu fuerit commissum: hoc non mihi quadrat, cum nusquam inveniim eos specie differre, & sanctus Doctor hoc dixisse, non invenitur, ut allegatur. Fateor tamen bonum esse id explicare, quia in genere moris gravius est miscuisse se cum sorore in primo gradu, quam secundo, tertio, & quarto. Sed quod specie differant, non admittitur. * Sic perdoctus Thomista: quæ jam prædixerat quæst. 47. ubi de incestu loquens ait: * Eadem species est, si sit cum matre, & cum affini in quarto gradu. * Quos sequitur Bartholomæus à S. Fausto de Sacrament. Penitent. tom. 1. libr. 4. quæst. 96. ubi ait: * Quia juxta opinionem Div. Thomæ quæst. 154. artic. 9. & Cajetani, ubi, omnes gradus consanguinitatis sunt ejusdem specie in genere moris, sufficit ut ille, qui cum matre, vel filia, aut sorore, carnaliter peccavit, dicat: commisi incestum semel, vel bis, non explicando personam cum qua peccavit: & quamvis gravior sit incestus cum matre, vel filia, quam cum sorore, vel consobrina, tamen quia ista gravitas auget malitiam intra eandem speciem, non est necessariò confitenda. * Eandem sententiam eisdem ferè verbis tenuit Diana 1. part. tract. 7. de circumstant. aggravant. resol. 31. subnectens: * Et hæc opinio Div. Thomæ magis placet. * Quorum opinionem probabilem esse in praxi, dicit Trullench lib. 6. in Decalogum, cap. 1. dub. 6.

S. U N I C V S.

Iudicium Auctoris.

26. **F**ateor, hanc sententiam, necessaria consequentione, ex his præmissis deduci: de illius tamen veritate valdè dubito, propter specialem deformitatem, quæ in incestu cum matre, ex apprehensione terminorum apparet. Quapropter juxta principia superius à me jacta excusantia cum Div. Thoma ab obligatione confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, intra eandem speciem illationem vitari non posse censeo, nisi Vincentio Baronio concedam, incestum non esse unam determinatam speciem luxuria, sed plures: tantà enim reverentia parentibus præ aliis prosequi debemus, ut incestus cum parentibus execranda sit turpitudine, quadam tantum similitudine, & analogia (ut loquitur Boronius) in cognatos redundas. Ac proinde non solum specie, sed plusquam genere ab incestu cum aliis differre videtur.

27. Dico ergo primò. Inter incestus cum consanguinea, & cum affini, diversitatem esse specificam, ac proinde necessariò in confessione explicandum, an cum matre, an cum noverca. Ita Pat. Granada tract. 9. de Pœnitent. disp. 9. num. 19. Gaspar Hurtad. disp. 9. diff. 4. Fagundes libr. 6. in recatalogum, cap. 6. num. 23. 26. & 27. qui pro hac parte refert Navarra cap. 16. numer. 7. Filicium, Valentiam, Azorium, & Lessium: rem Vazquez, Suarez, & alii, quos refert, & sequitur Palao tract. 23. disp. unica, punct. 9. numer. 8. & Dicastillo disp. 9. dub. 6. num. 272. Quibus adheret cum Trullenc. Ochagavia & alii Fr. Franciscus à Jesu Maria, Carmelitanus Exco. leatus in cursu Theolog. mor. 1. part. tract. 6. cap. 8. punct. 2. num. 31. Probat ex Granada, quia modus conjunctionis est valdè diversus, nam consanguinei ab eadem stirpe descendunt, affines verò non. Dico secundo, incestum cum consanguinea in linea recta, & transversali, ut cum matre, & cum sorore, specie distingui, quia filius cum matre ratione sui conjungitur, cum sorore verò ratione patrum, eo quod eadem sit utriusque origo, undè non satisfaciet se accusans; commississe incestum in primo gradu, ut benè contra Bauniotom. 1. tract. 4. docent Henriquez, & Cardin. de Lugo, quos citatos sequuntur Leander disp. 8. §. 3. quæst. 41. & cum Lessio, & Palao, Fr. Franciscus à Jesu Maria, ubi supra.

28. Dico tertio. Incestus in primo gradu lineæ rectæ, specie videtur distingui ab aliis, in gradibus remotioribus ejusdem lineæ: arctior enim reverentia parentibus debetur, cum etiam, quia immediata conjunctio cum prima stirpe est diversè ordinis à remota, cum hæc propter illam sit: eodem modo discernendum censeo de primo gradu lineæ transversalis respectu aliorum, cum Lessio, Palao, Leandro, & Fr. Franciscus à Jesu Maria, loco supra citato. Quoad alios verò gradus absque absurdo admitti potest specie non distingui, ac proinde non debere in confessione explicari, an secundus, an tertius, an quartus, &c. ut cum Lessio, Vazquez, Dicastillo, Palao, & Leandro, bene docet Fr. Franciscus à Jesu Maria. Quia extra gradus in quibus matrimonium jure naturali prohibuitur, præceptum Ecclesiasticum, ex eodem motivo, congressum cum consanguineis, & affinis prohibens, diversas species incestus non constituit: licet intra eandem propter naturalem conjunctionem, aut majorem propinquitatem, unum

peccatum in incestu gravius sit alio, de quo inter Doctores non est controversia, id eò quod in opinione ligante circumstantias notabiliter aggravantes confiteri, exprimens est gradus incestus, secus nostra.

29. Adnotare hic non omitam M. Prado in Pœnit. quæst. 2. de integrit. confess. dub. 2. fol. 655. nam conatum esse explicare D. Thomam, quasi tantum voluerit dicere speciem unam incestus esse, sed tamen non infamam, sed subalternam sub se habentem plures in finibus. Verùm cum hanc expositionem contra textum esse agnosceret. In quo pro conclusione statuitur, incestum esse unam determinatam speciem luxuria, & non plures: hinc solutioni parum si sensus aliter. Secundo dicimus, quod esto illa peccata sint ejusdem speciei, circumstantia aggravans hic est necessario constitenda, quia distinctum remedium expedit ad matrem, & ad consobrinam uxorem. Pœnitens debet confessori explicare, unde ipse cognoscat, an occasiones sint proximæ, vel remotæ. Ille. Sed quid si semel tantum in incestum commiserit? Quid si in eadem domo omnes commorentur, & separari possint? Quid si omnes complures in eadem domibus habitent? Ad quid complures diversimodis confessori explicanda? Quodnam distinctum remedium pro incestu cum matre non iterando extorabile est, quod incestu cum consobrina uxore vitando deservire non possit? ergo ex hoc capite nullum esse potest necessitas explicandi circumstantiam personæ, si in incestus sint ejusdem speciei; debemus ergo dicere oppositum.

CAP V T III.

An peccata contra naturam in consanguineis, vel affinis habeant malitiam gravem incestus.

30. **P**rima sententia asserit, ejusmodi peccata, etiam in primo gradu, non habere malitiam notam, & consequenter, non esse necessarium in confessione explicare circumstantiam consanguinitatis, vel affinitatis. Ita cum Megala, & Zupio, docet Diana 3. part. tract. 4. resol. 101. & part. 7. tract. 12. resol. 10. ubi citat Aversam, Trullench, & Mazuchellum. 9. tr. 9. resol. 20. ubi refert Candid. Et sequitur Blachado tom. 1. libr. 2. part. 3. tract. 19. docem. 8. & Reginus in Sum. tract. 2. cap. 6. num. 21. Item Florons, Pernelus, & Januarius, apud D. Franciscum Verdepo Caramuele, quæst. 4. de incestu, §. 60. fol. 49. Quia adde Bellochium, & Homobonum, quos citat sequitur Leander à Murcia in disquis. moral. lib. 2. disp. 19. num. 5. Alii verò limitant, dum non habent consanguinitas, vel affinitas, in primo, vel in secundo gradu, Ita Bonacia de matrimonio q. 4. punct. 17. num. 7. & Azor tom. 3. libr. 3. cap. 18. quæst. 5. Quia cap. 20. docent dicendum putat, licet peccatum contra naturam committatur cum femina consanguinea, vel affini extra primum, vel secundum gradum.

31. Meum tamen in hac controversia iudicium est, omnem actum carnalem inter consanguineos, in gradibus illis, quibus jure nature est interdictum, prohibuitur matrimonium, prohibuitur etiam esse eodem jure naturali: ac proinde continere notam malitiam speciem incestus distinctam à malitia contra naturam in confessione explicandam. Fundamentum est, quia eadem est utriusque prohibitionis ratio.

tio: Si enim reverentia conjunctioni sanguinis debita, ex virtute specialis, jure naturæ graviter prohibet copulam inter consanguineos, quo fundamento dici poterit, non prohibere peccata contra ipsam naturam, cum majorem hæc difformitatem contineant: Hæc conclusio est contra Dianam, Megalam, & alios num. præcedenti citatos: sed meo judicio est omnino certa, lumineque naturali nota. Quis enim diceret, minus opponi conjunctioni sanguinis sodomiam cum sorore, quam copulam?

32. Dico secundò. In gradibus, in quibus jure naturæ non est prohibitum matrimonium, sed solum præcepto Ecclesiastico, non datur in peccato contra naturam, sive, cum mare, sive cum femina (quid contra hanc secundam partem dicat Tancredi cum aliis in *Quæstionibus moral. disp. 6. de Penit. quæst. 27.*) specialis aliqua malitia incestus in confessione necessariò explicanda. Hæc est sententia expressa P. Azor, cui partim consentit Bonacina supra, ut putat probabilem Lugo ubi supra num. 350. quia contrariam, quam ipse amplectitur viotorem vocat. Et in simili eam tenent Bahilius de Leon de impedimento cognationis spiritualis, causa 30. §. 2. Acunna tract. de confessorio sollicitante, quæst. 3. num. 33. Probatur: quia, ut ait Azor, jus humanum prohibens matrimonium inter cognatos, & affines, solum prohibet expressè coitus ordinarios, qui sunt servato sexu, & vale naturali. Ergo talis prohibitio non est extendenda ad coitus extraordinarios, seu peccata contra naturam, cum enim lex ista odiosa sit, potius restringenda est, quam extendenda.

33. Ex dictis fit, in peccatis luxuriæ contra naturam, solum reperiri malitiam gravem incestus, quando fuerint cum consanguineis in primo gradu lineæ rectæ; nam in reliquis gradibus, ultra primum in recta lineâ consanguinitatis, non est irritum matrimonium jure naturæ, sed validum, etiam in primo gradu affinitatis, ut videtur est apud Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 51. n. 20. & disp. 52. n. 7. & disp. 66. Addit verò Sanchez cum Ledesma, in aliis gradibus, seu affinitatis, seu consanguinitatis, venialem quandam indecentiam continere copulam, seu matrimonium cum consanguinea, vel affine, quod à fortiori tenendum est de peccatis contra naturam.

34. Obicit Lugo supra n. 346. Eadem ratio prohibendi matrimonium militat ad prohibendum etiam contactum illicitum: ergo omnis contactus illicitus inter consanguineos, vel affines, est jure humano prohibitus: nego consequentiam. Quia lex pœnalis non est ex identitate rationis ad alios casus extendenda, ut docent Salas, Pottel, Bonacina, Sayrus, Suarez, & Valerius, apud Dianam 1. p. 11. 10. resol. 26. Unde licet concedamus eamdem prohibitionis rationem militare in copula naturali, & contra naturam, hæc tamé de facto non invenitur expressè ab Ecclesia prohibita, secus illa.

35. Obicit secundo, qui consanguineam, seu affinem in tertio, vel quarto gradu turpiter tangit, debet in confessione explicare circumstantiam personæ sanguine, vel affinitate conjunctæ, ut ex communi Doctorum tradit Sanchez de Matrim. lib. 9. disp. 46. num. 18. ergo à fortiori tenebitur explicare, si habuerit concubitum sodomiticum cum tali femina. Cæterum, hæc ratio nihil probat de peccato contra naturam cum masculo, unde turpiter illum tangens, non tenebitur eam circumstantiam aperire, juxta opinionem asserentem, peccata contra naturam, extra gradus ad matrimonium jure naturæ prohibitos, non continere specialem malitiam in-

cestus. Et idem in sodomia cum viro (non verò cum femina) nostram sententiam tenet Tancredi in *Quæstionibus moral. disp. 6. de Penit. quæst. 27. fol. 154.* citans Bellochium, Homobonum, Dianam, Alphonsum de Leon, & putat probabilem apud illum Card. de Lugo.

36. Respondeo secundò, tactus illos cum consanguinea, vel affini etiam in 3. & 4. gradu debere in communi sententia explicari, quia tactus cum femina habent malitiam copulæ, licet non procedant ex illius intentione, ut pluribus citatis tradit Sanchez supra num. 12. ac proinde eodem jure prohibiti censentur, ac ipsa copula. Quod si adhuc contendas, prædictos tactus, absque intentione copulæ, diversè esse speciei ab illa, ut existimat Lugo *disp. 16. sect. 14. num. 556.* poteris consequenter respondere, circumstantiam consanguinitatis non esse necessario explicandam in tactibus impudicis, absque periculo consentiendi in copulam, ut bene tradit D. Franciscus Verde, opulc. pro Caramuele *quæst. 4. §. 60. fol. 49.* dicens, sufficere se accusetur * osculatus sum virgi turpiter faminam. Omitto, rationem superius adductam ad probandum Ecclesiastica prohibitionem copulæ non censeri prohibitum peccatum contra naturam, manifestè etiam probare, non esse prohibitos tactus impudicos, si in illis tantum sistatur, absque animo progrediendi ad copulam, & absque ejus periculo: ut simili docet Joannes Sanctius in *Selectis disp. 11. num. 11. & 13.* Nam juxta hanc sententiam ad speciem sodomie inchoatæ reducuntur.

CAPVT IV.

An in peccatis contra naturam opus sit in confessione explicare circumstantiam bestialitatis, vel sodomie, vel pollutionis? an sufficiat dicere: peccavi contra naturam in materia castitatis?

37. **V**T principali quæsitio satisfaciam, necessarium est præmittere doctrinam, ex qua illius congrua ratio petenda est. Omnia peccata contra naturam esse ejusdem speciei infimæ, & per consequens ejusmodi circumstantias esse tantum aggravantes intra eandem speciem (quas non esse ex necessitate censendas sæpè diximus) affirmant plures, quorum opinionem tenuisse D. Thomam 2. 2. quæst. 154. art. 11. & 12. contendunt non pauci, quos citatos sequitur Illust. Caramuel in *Theolog. Fundam. num. 1199. fol. mibi 580.* inter quos numerat M. Bartolomæum Fumum in *Atmilla verb. Luxuria, num. 3.* ubi sic ait. * Vitium contra naturam, licet sit una species secundum D. Thom. multis tamen modis exercetur, & quotquot cum D. Thoma ejusmodi vitium contra naturam, non in plures species, sed in varios peccandi modos, licet alios aliis graviores dividunt. Omnes inquam, contendit Caramuel, pro sua stare sententia adstruente, quoniam peccata contra naturam esse ejusdem speciei infimæ. Pro qua adducit Navarrum, Grassium, Matthiam Pheliphium, & Mag. Andream à Turri Dominicanum, Sacræ Theologiæ professorem, & decem alios, ex variis Religionibus Magistros Lovanenses. Eam.

Eamque refert approbasse Universitatem Pragensem: vide etiam illum *suprà* fol. 752. & 760. & in *Theol. Moral.* num. 1607. & in *Regul. S. Benedicti*, num. 983. & in *Synthesibus*, quæ extant sub fine ejusdem commentarii, & denique in 2. part. *Theol. Fundament. præcept.* 6. num. 91 fol. 74. ubi sic ait: * Video pro probabilitate opinionis distinctionem negantis (nimirum specificam inter peccata contra naturam) stare triginta Scriptores, vel plures, stare academiæ Pragensis facultatem Theologicam. * Et probabilem putant Diana 3. part. tract. 4. resol. 159. Trullench in *Decalogum*, tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 8. & Machado tom. 1. lib. 2. part. 8. docum. 8. num. 4. ubi sic ait: * Demas, de que como afirma Filucio, es muy probable, que todos los pecados contra naturaleza son *unius speciei infimæ, & non subalterna*. * Quibus consentit Fr. Ludovicus à Conceptione in *exam. veritat. tract.* 5. de *Pœnit. casu ult. fol.* 459. & tom. 2. *examinis in lit. L. verb. Luxuria*, illat. 1. num. 3. fol. 239. Et sequuntur Alensis, Navar. M. Joann. Nider, Ludovicus Carbo, & ferè triginta Doctores, apud doctissimum Fr. Leandrum à Murcia Capuccinum in *disquis. in 1. 2. D. Thom. lib. 2. disp. 1. resolut. 17.* Qui assertit, hanc opinionem esse probabilem. Et favet Angelus, *verb. interrogaciones*, num. 1. dicens: * Confiteatur mulier, quod fuit cognita extra vas debitum, non querat postea confessarius, in quo loco: vel quomodo & hujusmodi, sicut faciunt quidam, qui potius sunt contaminatores quam confessores. * Quem sequuntur Cajetanus, Armilla, Sylvester, & Raynerius, apud Henriquez tom. 1. lib. 11. cap. 16. numer. 6.

38. Et quod magis: eam expressè tuetur M. Canus *relect. de Pœnit. 6. part. 8. & quidem in re vehementer ambigua*, citans Cajetanum (sed non benè) ex hoc principio probare contentiosos, circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem, debere in confessione explicari, quia aliter circumstantiæ sodomiz, & bestialitatis possent celari: verba ejus sunt: * Peccata contra naturam non videntur specie discriminati, quod Cajetanus confirmat, at non satis efficit confiteri: effudi semen contra naturam, circumstantias verò illius peccati celare. *

39. Cæterum id satis esse, admissio antecedenti, est aperta sententia D. Thomæ, ut testatur ipse Canus *relect. de Pœnit. 6. p. 8. sed enim gravissimum*, ubi sic ait: * D. Thom. expressè tenet, totas circumstantias, quæ speciem mutant, esse confitendas. * Ergo si circumstantiæ sodomiz, & bestialitatis speciem non mutant, satis erit confiteri: effudi semen contra naturam. Ideò hanc sententiam mordicus defendit Caramuel in *Theolog. mor. lib. 4. num. 1607.* & in *Theolog. Fundam. n. 1192.* Ubi ait expressam esse D. Thomæ: cui favet M. Fumus *suprà*, ubi postquam dixit, vitium contra naturam esse unam speciem secundum D. Thom. multis tamen modis exerceri, monet confessarium, ut dpm circa luxuriz peccata interrogat, * Tangat species, non autem ad actus, & modos singulares descendat. * Et supponit Diana p. 8. tract. 7. *resolut. 86.* Ubi loquens de illo, qui sodomiam commisit, inquit: * Satisfaceret, dicendo: peccavi contra naturam. * Ex quo Antonius Cottonus in *sum. Diana*, *verb. Confessionis modus.* * In confessione non est aperienda circumstantia sodomiz (nisi propter reservationem) si eum femina, vel masculo illam commisit: sed satis est dicere: peccavi contra naturam. * Quibus adde D. Franc. scum Verde in *defensione Caramuelis quest. 6. §. 1. fol. 73.* ubi ait: * Pendet veritas (hujus assertionis) & controversia, an in uno actu possit esse multiplex numero malitia? *

Questione autem 4. §. 37. num. 168. fol. 41. latè probabile putat in eodem actu, duplicem malitiam posse reperiri: quod æquivaleret dicere, sufficere peccatum de peccato contra naturam. Unde sententia non distinguitur specie (ut docent auctores *suprà* dicendum erit; sodomiam esse gravius peccatum contra naturam, propter participationem peccati alterius; non verò multiplicari numero peccatorum fornicatio unum numero peccatorum, licet eorum personarum concursu fiat. Idè Caramuel in *Theolog. moral. lib. 4. num. 1607.* eum, qui bestialitatem, aut sodomiam commisit, inquit, satisfacere debet in confessione dicat, * procuravisse pollutionem quia tantum occultat circumstantias notabiliter aggravantes. Alii vero qui malitias ex hoc capite multiplicari sentiunt, id exprimentum in confessione consent. Quapropter Fr. Ludovicus à Conceptione ubi *suprà*, licet cum aliis probabile existimet, peccata contra naturam esse ejusdem speciei in confessione dicere: *Peccasse contra naturam cum socio*, quæ secus inexplicatum relinqueret numerum peccatorum.

40. Verum peccata contra naturam esse divise speciei infimæ, ac proinde circumstantias in tali questione expositas debere in confessione explicari, certissimum est. Sic communis Theologorum, & contrarium, jure optimo, intolerabile omnino vocat P. Oviedo 1. 2. tract. 6. *controv. 5. par. 3. l. 7. num. 54.* Ubi benè advertit illi non suffragari D. Thomam, nec Armillam, aut alium ex antiquis Doctoribus: quia intelligi debent de specie subalterna, & nequaquam trahendi ad singularem sententiam discrepantem à communi Doctorum consensu: probatur primò. Quia notabilis distinctio objectivum sufficit ad constituendam diversam speciem, omisso Officio Divini, & omisso facti diversam peccati speciem efficiunt, in confessione exponendam: & comedere lacticiam, vel carnes in ore prohibito, diversam fundant peccati speciem, licet eadem omnes; propter notabilem objectivam distinctivam, etsi ab eadem virtute abstinere, & adimplere Ecclesiæ præcepto, prohibeantur: Ergo similes bestialitatis, sodomiz, & pollutionis, utpote, quæ prout in judicio, notabilem distinctionem in voluntate, diversas peccati contra naturam species in esse moris constituent.

41. Secundo probatur, quia, ut ex apprehensione terminorum constat, diverso modo rationi distinguant; & judicium variant, licet omnia conveniant in exercendo actu venero, quem sequi non potest generatio: quod solum probat, prædictas circumstantias genus peccati contra naturam constituere ad species infimas. Confitematur, quia verum legis naturalis, ejusmodi vitia prohibentis, diversum est, v.g. pollutionem prohibet, quia illi prodigitur semen à natura ad generationem destinatum; sodomiam, quia alterius addit usum venæ debiti, & bestialitatem, quia superaddit supplicium alienæ nature; & denique gravius cæteris committitur cum dæmone, quia ultra hæc distonant asperitatem in voluntate involvit. Ergo nequaquam dubitandum est de veritate hujus sententiæ, ab omnibus Theologis, si unum, vel alterum ex recentioribus excipias, communiter receptæ.

CAPVT V.

Corollaria.

41. Ex dictis evidenter deducitur, eum qui bestialitatem commisit, non satisfacere, si se accuset, peccasse contra naturam, ut docent omnes auctores Societatis, quos sequitur Amadeus Guimenius in opus. tract. de Pœnit. prop. 8. num. 3. contra Caramuelem ubi supra, dicens: *Imò nec satisfaciet, si dicat, peccasse contra naturam, omit- tendo circumstantiam bestialitatis, aut sodomix. *Cui consentit Vincentius Baronius in opere contra Amadeum, disp. 2. sect. 3. §. 3. num. 328. ubi ait. *Omnes ad unum convenire.

43. Non tamen possum, non adnotare apertam Baronii calumniam, qui cum apud Amadeum verba superius scripta reperisset, quibus secum consentientem invenit, in eum tamen hostem fingens, in- rectus est, & sententia contraria, quam ibidem ex- pressis verbis rejicit, auctorem facit, fol. 239. dicens: *Indetandem assensus singulorum principis, con- tra omnes concludit (Amadeus) nullam harum cir- cumstantiarum esse pœnitenti aperiendam, nec con- gressus cum bruto adjucti peccato contra naturam: ita prop. 8. *Sic Baronius. Sed quæ illi fides adeo aperta falsitatis convicto?

44. Inferitur secundò, improbabilem esse opi- nionem Caramuelis relata, asserentem, eum, qui bestialitatem, aut sodomiam commisit, satisfacere si se accuset procuravisse pollutionem. Hæc enim conclu- sio, etiam admissio falso illo principio non distin- guente, specie infima, peccata contra naturam, su- stineri non potest, quia nec confusè quidem confi- teretur peccatum, quod commiserat, sed aliud mi- nus grave non commisit. Ex quo fundamento si- militer rejiciendus venit Angelus Maria Verricelli tom. 1. q. 9. moral. tract. 4. q. 27. sect. 8. n. 57. Ubi asserit feminam solutam se pollutentem, licet mortaliter delinquat, non verò formali peccato molliet; ac proinde satisfacere, si in confessione se accuset di- cens: *in honestè me tetigit*. Idemque de Frigis, & Spadonibus, & de pueris incapacibus habendi vetam pollutionem, sed distillationem quamdam asserit fol. 13. Quod est aperte falsum: nam consequuto sine, non satis est media tantùm in confessione mani- festare. Actus enim externus, quo peccatum consum- matur, necessariò explicandus est. Nec obstat, quod horum semen prolificum non sit, quia non ideo ejus emissio voluntaria extrahitur à malitia peccati con- summati delectationis mollietie, quæ utriusque hu- moris effusionem includit, secundùm omnes Theo- logos. Quapropter sententiam Verricelli ea censura dignam censio, quam nuper opinioni Caramuelis inussit Summus Pontifex Alexand. VII. die 24. Sep- temb. Anno 1663. Quis illam ut minimum ut scan- dalosam damnavit, & prohibuit. Quod præstiterat Amadeus loco supra citato, ut bene observat Baro- nius ubi supra fol. 240. inquit: *Non est etiam alia laude fraudandus Amadeus, quod Caramuelis singularem, & audacissimam opinionem damnet, & similem Verricelli. *Sic ille.

45. Sed labiis honoravit, ut recoctam calum- niam hoc melle condideret. In eodem enim Paragra- pho, fol. 237. in Amadeum invehitur, ei affingens opinionem aliam Caramuelis, quam ibidem Ama- deus similiter damnaverat: *Quis enim* (inquit Baro-

nus) *neget naturam hominis conspascari magis congressa cum bestis; undè oriri possit monstrum inprobrum natu- ræ, &c.* Et post illa ex Caramuele & ex Amadeo, hic exo- crandus congressus satis confessariõ aperietur, ut habet ra- tionem communem peccati contra naturam. Sic iterato Baronius Amadeo imponit, sed calumniam ex scriptis Amadei verbis detexi supra num. 47.

46. Opinionem aliam huic non dissimilem dam- navit ibidem Amadeus asserentem eum, qui bestialitatem commisit, satisfacere si confiteatur com- misisse sodomiam. Quam ex eodem, quo præce- dentem principio, jure explosit: & à calumnia vin- dicabit Dianam, cui nescio quis sicophanta impo- suerat, referre à quodam Jesuita acceptam 1. part. 7. ref. 2. Quod apertissimè falsum esse, transcriptis Dia- næ verbis Amadeus ostendit: *Anonymus, inquit, non legi, aut non bene intellexit Dianam: hanc u- nam excusationem habet: hic enim non dixit talem opinionem fuisse à Jesuita traditam, imò nec illam refert. *Et inferius num. 5. in fine, Nullus, quem vi- derim, admittit eum, qui commisit bestialitatem, satisfacere si dicat; *commississe sodomiam*. Quia nec confusè quidem confiteretur peccatum, quod com- misit, sed aliud minus grave non commissum. Imò nec satisfaceret, si diceret, procuravisse, vel habuisse pollutionem, propter eandem rationem; quidquid senserit Caramuel. *Hactenus Amadeus, quibus nil clarius ad utramque opinionem explodendam scribere potuit. Nihilominus ea est Baronio calum- niandi libido, ut oppositum omnino Amadeum scripsisse, ipsi affingere non erubuerit, fol. 237. di- cens: *Propositione octava, hominem cum mula, aut qualibet alia specie brutorum coeuntem liberat à pudore hanc circumstantiam confitendi, nisi com- muni nomine *sodomix*. *O Baroni! quo jure hoc delirium Amadeo inposuisti; cum Anonymus, & Gregorium Esclapes de apertissima calumnia ab ipso convictos ibidem legeris? Quid ad hæc? Ap- prime in te quadrant Augustini verba contra Ju- lianum lib. 4. cap. 8. *Tu autem vir honestus, & verax abstulisti verba que dixi, & dixisti, que sinxisti, redde verba mea, & vane fecerit calumnia tua.*

47. Inferitur tertio, rejiciendum esse periculosam quorundam sententiam asserentium circumstan- tiam congressus sodomitici incepti absque animo ibi consumandi, sed intra vas naturale, non esse neces- sariò in confessione explicandam, sed sufficere de copula se accusare: putant enim ejusmodi tactum polticum ejusdem esse speciei cum aliis in reliquis corporis partibus. Ex quo principio à lethali inter conjugatos illum exculant Navarrus, Ovandus, & alii, apud Sanchez de Matrim. lib. 9. disp. 17. n. 4. Ange- lus, Zerola, Grassius, & alii, apud Dianam 2. p. tract. 3. Misc. resol. 37. & 3. p. tract. 4. resolut. 204. Quos sequitur M. Zanardus part. 1. direct. tract. de Matrim. cap. 41. §. 10. fol. mibi 900. Ubi ita inquit: *Tentare copulam vase indebito ad excitandam copulam, aliqui di- cunt non esse mortale, quia est actus tantum exci- tativus copulæ, sicut tactus manus. Ego autem dicerem esse mortale: Primò, si fiat cum animo ibi consumandi, quamvis postea mutetur volun- tas: Secundò, si adsit periculum pollutionis ibi- dem ex experientia: Tertio, si ex hoc multum turbatur uxor. Cæterum quando non interve- niunt supradicti casus, erit veniale. *Hæc M. Zanardus.

48. Verum contraria sententia est vera om- ninò, & communis inter Theologos, quam cum

cum Basilio Pontio, Rodriguez, & aliis tenet Diana *resol.* 204. citata, & cum viris doctissimis à se consultis amplectitur Sanchez ubi *suprà* n. 5. Fr. Fagundez in *sexto Decalogi, cap.* 3. n. 19. P. Casto Palao *tom.* 5. *disp.* 3. *punct.* 4. §. 2. n. 6. & alii innumeri. Ratio est, quia tactus posticus ex sua natura ad sodomiam ordinatur, & est medium improprietatum ad copulam, ac proinde alterius ordinis luxuriæ ab illa, & ab aliis tactibus ad eam ordinatis. Ergo debet in confessione explicari, ut potè, qui ex fine operis, etsi non ex fine operantis, ad peccatum contra naturam refertur, cuius proinde speciem participat. Hæc doctrina certissima est. Quapropter iure optimo Vincentius Baronius ubi *infra*, contrariam sententiam falsam, & periculosam vocat, & Magistrum Michaelem Zanardum à D. Thomæ Schola, hoc loco, transfugam haberi vult.

49. Hoc verò præmisit, ut liberius in Patrem Thom. Sanchez descenderet, & falsæ citationis inculcasset, quod Doctorem Navarrum pro contraria sententia adduxisset. *Temerè, inquit, inculpatur à Sanchez Navarrus, huic propositioni assentiri, quod dixerit peccatum esse tactus impudici: quasi ex Navarro omnis tactus impudicus careat lethali culpa, & sicutantum venialis. Hoc enim falsum est, & indignum tanto auctore. *Ceterum si Baronius Navarrum legisset, Patrem Sanchez temerè non inculpasset. Videat ergo illum loco à Sanchez *suprà* citato, nempe *lib.* 5. *consil.* *tit.* de Pœnit. & *remis.* *consil.* 7. Ubi Doctor Navarrus inquit: *An actus ille sodomiticus inceptus ab uxorato cum sua uxore, citra animum illum perficiendi, sit peccatum mortale. *Attendente, Respondetur, quod in casu illius, videtur tantum esse peccatum tactus illiciti. En Navarrus apertissimè tradit non esse peccatum mortale inter conjugatos. Jure ergo & non temere pro hac sententia illum Sanchez adduxit. Ex qua evidenter deducitur, ejusmodi circumstantiam non pertinere ad speciem peccati contra naturam, juxta Navarrum, & Doctores *suprà* citatos, aliàs nec inter conjugatos potuissent à culpa mortali excusare, ut certa fide tenendum est: sicut contraria, & vera sententia non excusat; ac proinde in confessione necessariò explicandam, ut potè, quæ speciem peccati mutat, nequit in dubium verti.

C A P V T VI.

An defloratio virginis spontè consentientis contineat novam speciem malitiæ in confessione explicandam?

50. **A**ffirmant omnes, qui existimant, in ejusmodi defloratione, ultra speciem luxuriæ; reperiri malitiam aliam injustitiæ, quæ stuprum appellari solet. Ita Cæsetanus in *Sum. verb. Stuprum*, Victoria de *confes.* n. 126. Navarrus in *Sum. Hispaniæ, cap.* 16. *num.* 3. Henriquez *lib.* 5. de *Pœnit.* *cap.* 6. *num.* 3. *litt.* T. & *cap.* 8. n. 2. Toletus *lib.* 3. *Sum.* *cap.* 18. *num.* 2. Luis Lopez, Llamas, Angles, Gutierrez, Gratian, Alensis, Abulensis, Corduba, uterque Ledesma, Alcozer, Medina, Manuel Rodriguez, & alii, apud Sanchez de *Matrim.* *lib.* 7. *disp.* 14. & apud Dianam *t. p. tract.* 7. *resol.* 11. Probant: quia licet in illa defloratione non reperiat in justitia contra personam virginis, nam scienti, & violenti non fit

injuria, est tamen injustitia contra finem naturæ, non potèst femina, ut potèst non domina, sed amica sui signaculi, renunciare; ac proinde licet per rationem consentiens,

51. Alii verò præfatam sententiam limitant, & justitiam solum admittunt in casu, quo virgo deflorata adhuc esset constituta sub potestate parentum, quibus de decore, & ignominia id veteretur, & ab eo tem augendam, aut in nuptiam alendam cogentem. Ita D. Antoninus, Angelus, Tabiena, Sylvester, Armilla, & alii, apud Sanchez *suprà* n. 4. Unde patet consequenter existimant, si præterea teneri vellet parentibus, quantum dñmi inde patientiam, quæ virgo spontè consenserit, sic Bernardus Diaz, Luis Lopez, Salcedo, Cordoba, Valentia, Manuel Rodriguez, & alii, quos refert Sanchez *suprà* *num.* 11.

52. Verior tamen, & hæc tempestate communi sententia tenet, deflorationem virginis spontè consentientis, sive sub cura parentum constitutæ, sit non, non differre à simplici fornicatione, ac proinde, per se loquendo, non superaddere novam speciem malitiam in confessione explicandam. Ita Petrus de Navarra *lib.* 2. de *resist.* *cap.* 3. *p.* 4. de *adventu corporis, dub.* 1. in *nova* *editione*. Molfestius, Trullench, Bellagala, quos citat, & sequitur Diana *t. p. tract.* 7. *resol.* 21. & alii, quos refert *t. p. tract.* 3. *Misell.* *resol.* 11. *disp.* 21. *cap.* 4. *diffic.* 5. *num.* 8. Ludovicus Sanchez mundo *t. p. tract.* 1. *resol.* 11. n. 210. D. Franciscus Vede in *opusc.* pro *Caramele*, *quæst.* 4. §. 64. *fol.* 10. Alexander à Sacram. *tom.* 1. de *Pœnit.* *tract.* 5. *disp.* 8. *quæst.* 2. Rever. P. Delgadillo *tom.* de *Pœnit.* *cap.* 17. *lib.* 6. Joannes Sanchez in *Selectis, disp.* 15. *num.* 7. & apud M. Sotus, & alii. Gaspar Hurtado de *Pœnit.* *disp.* 4. Tamburinus in *Methodo* *lib.* 2. *cap.* 2. §. 8. Quibus adde Card. de Lugo *tom.* de *Pœnit.* *disp.* 6. *fol.* 11. *num.* 218. apud quem Sotus, Suarez, Vazquez, Lessius, Coninch, Tannerus, & alii. Er plures, quos sequitur Thom. Sanchez *lib.* 7. de *impediment. matrim.* *disp.* 2. §. 5. & probabile putat. Fr. Franc. à Jesu Maria *in Theol. tract.* 6. *cap.* 8. *punct.* 4. n. 57. *fol.* 426.

53. Hanc sententiam amplectuntur etiam Prædicatores M. Acatius de Velasco *tom.* 1. *resol.* moral. *verb.* *Doncella*, *resol.* 172. ubi sic: *Si la doncella libre, y voluntariamente consiente, aota está, lo que está, baxo la cura de sus padres, no es estupro el primer acto, en que pierde la virginidad, sino de simple fornicacion; y assi esta circumstancia no tiene obligacion de confessarla. *Hæc ille, citans Sorum, & alios. & iterum *verb.* *Luxuria* *resol.* 204. Quem sequitur M. Paulus de Blanchis in *discepcion.* *cas.* *concl.* *disp.* 4. in *lit.* C. *fol.* 137. & putat probabile M. Conradus in *respons.* *cas.* 1. *p. quæst.* 47. in *addition.* *cap.* 9. *fol.* 24. ante omnes *suprà* allegatus M. Dominicus de Soto in 4. *distinct.* 18. *quæst.* 2. *art.* 4. *concl.* 13. §. 8. De *simpliciter* sic ait: *Non clarè video, saltem si puella, quæ est sub cura parentum, sua sponte vult virginem perdere, quod sit distincta species luxuriæ à fornicatione: peccat enim peccato luxuriæ, non in justitia, imò sicut homo est dominus corporum ad videndum, ita & illius partis ad illum auctorem ad videndum, ita & illius partis ad illum auctorem ut citra injustitiam id possit facere, &c. Imò fornicatio licet esset sub cura parentum, licet illis aliquam injuriam faceret, non mutaret speciem. Si quis ergo habeat contrariam opinionem, abundè in suo sensu; sed tamen ego arbitror, non esse probabilem, & ideo non debet considerari.

rius tantum potest facere puellas, interrogando, an sint virgines, vel corruptæ. *Hæc ille. Unde Petrus de Ledesma in Summ. tom. 1. cap. 16. de Penitent. dub. 5. ait: *Algunos Doctores, y entre ellos el Padre Maestro Soto, tienen, q̄ este pecado no es distinta especie de la fornicación. *Ejusdem sententiæ videtur Mag. Bannez 2. 2. quæst. 22. artic. 2. dub. 7. in confirmat. 1. comit. ubi sic ait: *Cæterum existimo, quod mulier est domina usus illius membri, sicut, & aliorum, & quia talis usus non est sine corruptione, non peccat illa contra justiciam, si admittat virginitatem. *Et infert. Ergo etiam qui admiserit stuprum cum illa volente, non peccat contra justiciam, neque ipsa, neque stuprator, sed contra castitatem. *Hæc tenus M. Bannez Soti vestigiis insilens. Quapropter utrumque pro hac sententiâ refert, & merito Pat. Thom. Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 14. num. 5. prop. finem, dicens: *Hanc sententiâ tenet Sotus, &c. Ejusdem videtur aperte Bannez. *Semel autem posito, hanc circumstantiam non mutare speciem, necessarii consequentione deducitur, juxta nostram ex D. Thomæ sententiâ, necessarium non esse, in confessione illam explicare, imò ex Doctoribus, qui obligationem confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, affirmant, Magist. Sotus, Sanchez, & Navarra, hanc de necessitate confiteodam negant: putant enim notabiliter non aggravare: videatur Sanchez supra, ubi Sotus, inquit esse: consilium, ut eam explicet, & Navarra non esse necessarium confitendam. *Cæterum, quoties grave in dædēcus in parentes resulterit, si tunc prudenter potuit explicanda erit: ut constat ex dictis.

S. I.

Animad-versio in Baronium.

Propterea valde miratus sum, Vincentium Baronium scilicet 3. artic. 2. fol. 240. a. u. m. fuisse Amadeum carpere, quod Magist. Sotum & Bannez pro hac opinione adduxerit: Falsò, inquit, confirmat suffragio Soti, & Bannez. Nam primus scribit, non ita certum esse mutari speciem, &c. Bannez verò assentit Cajetano, & aliis Thomistis, qui virgini saltem si sub cura patris sit, negant liberum usum illius justitiæ, sui corporis, extra matrimonium. *Sic Baronius. Sed quidem vir doctus majoribus dilataus neutrum consuluit. Quia Magistrum Sotum pro ista sententiâ stare, constat aperte ex ipsius verbis supra datis, id eò que omnes auctores tam domestici, quàm extranei eum pro illa referunt. Magist. autem Bannez eam confirmare, dubitare non poterit, qui legerit, sicut nec quod Baronius sententiâ contrariam ei affixerit. Verba recolite fideliter excerpta ex loco supra citato, ubi nec ullam Cajetani mentionem facit, nec malitiam stupri à simplicis fornicationis malitiâ distinguit, nec ullam per se injustitiam in usu corporis extra matrimonium agnoscat.

55. Sed novum non est Baronio auctorum verba negare, vel alia ipsis affingere, cum ad suam causam agit. Quod mirabile dictu est, cum tot contra se habeat judices, quot lectores. Hujus furfuris plura possem exhibere specimina; aliqua tantum, ne longior, quam oportet, sit digressio, in hoc loco, justæ defensionis causa traducam. Primum desumo ex communi Doctorum opinione asserente, licitum esse

occidere injustum aggressorem honoris, quando aliter defendi nequit: pro qua plures militant Doctores, quos refert Amadeus Guimenius in Opusculo tract. de justit. propos. 1. Ex quibus Cajetanus in Sum. verb. Homicidium, sic ait: *Licet alterum occidere tuendo necessaria ad vitam & virtutem, ne perdat res suas, & aliorum, & 2. 2. quæst. 64. artic. 7. 8. Ad hoc, dub. Est, inquit, sententiâ Div. Thomæ, & Augustini, Augustini auctoritas loquitur, non solum de vita corporali; sed de aliis, quæ inviti perdere possumus, sub quo ordine ponit honorem, & divitias. *Quem sequitur Magist. Prado tom. 2. Theolog. Moral. capit. 20. quæst. 4. numer. 24. ubi sic. *Dico licitum esse, occidere injustum aggressorem honoris, qui in praxi vult ledere. Ita Sotus, & communiter Thomistæ. *Quorum plures adducit Amadeus supra, eorum verba fideliter excerpta describens; inter quos Magist. Bannez 2. 2. quæst. 64. art. 7. 8. Dubitantur 4. Ubi ei qui certò novit, quod ab alio erit injulit occidendus, vel infamandus, vel amissurus bona temporalia, concedit, S. Secunda conclusio, posse licite occidere illum defendendo se, vel sua, si aliter non potest. Quod pro conclusione statuerat, dub. 2. dicens; licitum esse injustum in valorem occidere, pro defensione rerum temporalium, & honoris, subnectens. Quæ sententiâ est consensus philosophorum, & fere omnium Theologorum.

56. His tamen obstantibus, Vincentius Baronius ubi supra, disput. 1. scilicet 2. fol. 146. falsæ citationis Amadeum inculcat, & verba Magist. Bannez præterens audeo dicere, hunc auctorem in solius vitæ defensionem concedere alterum occidere, si adfit certa sequutura mortis notitia. Et alios sui instituti auctores non curans, contrarium ipse, ut principium apud Div. Thomam, & ejus discipulos in concussum falsò jactat, eaque tenacitate defendit, ut inquirenti, cur licet in defensionem vitæ, licet injustum in valorem occidere, non liceat etiam in tutelam honoris? respondet fol. 148. *Dum ita quæris, videris ignorare omnino, quod latere possit neminem; sicut vitæ, & honoris, ita utriusque defensionis diversam esse omnino rationem, &c. Ergo ineptè quaritur, cur ex priori pugna pro vita consequatur mors, & ex posteriori fieri nequeat? Dignior esset carnifici, quam Theologo objectio. *Hæc Baronius, Quem fervore disputationis abreptum, extra fines Christianæ moderationis excurrisse, mirum tibi non accidat. Modestia ei parcere jubet, qui illi pepercit. Aliis forsitan styli effrenis debitas dabit pœnas. Mea tantum refert illius fidem in auctorem verbis, & sententiis vindicandis animadvertere.

67. Eadem arte negandi verba, quando congrua solutio ei non occurrit, utitur Baronius in casu altero in materia simoniæ. Pactum amicitia de dono ex gratitudine, obtento Beneficio, conferendo, quod gravissimi Doctores licitum putant apud Amadeum tract. de simonia, prop. 1. confirmavit ipse ex Doctrina Cajetani 2. 2. quæst. 100. artic. 2. in quæntis id quod recipitur per modum sustentationis à Ministris Ecclesiæ, Sacerdotibus, & Prædicatoribus, posse in pactum deduci: Nam ex pacto velle tale stipendium, non est vendere spiritualia: quia pactum non mutat materiam actuum. Quo principio (subnectit Amadeus) posset Cajetanus similiter probare in pacto amicitia deduci posse id, quod recipitur per modum liberalis doni. Hanc consecutionem, ut vitaret Baronius, eò delapsus est, ut negare ausus fuerit Cajetani verba, dicens: Nullum verbum habes

habet eorum, que ex illo refert Amadeus, sed diversa prorsus omnino, que statim referam. Promissis verò non stetit: maluit enim infidelitatis, quam falsitatis aperte convinci. Sed in utramque miserè impigit. Questio facti est. Quam malueris editionem elige: & loco citato, in commentario, quod incipit * in articulo secundo, tertio, & quarto, dubium occurrit * verba Cajetani reperies.

58. Insuper tract. de censur. propos. 4. à temeritatis, & erroris nota vindicans Amadeus quorundam sententiam assentientium, quod si duo Clerici gladiis districtis se invadant, animoque hostili invicem digladientur, nullus tamen ictus adversarii personam attingat, neuter excommunicationem incurret: subnequit. Et videtur amplecti Cajetanus in Summa, verb. Excommuni. ubi inquit: *Quantumcumque conetur aliquis percutere Clericum, lancea, sagittis, lapidibus, nisi lancea, sagitta, aut lapidis ictus peringat ad Clerici personam, non incurrit excommunicationem latam contra percutientes Clericos: quia manus violentæ in ictu non est, consumatur enim ratione ipsius Clerici, & non aliter, & sic de aliis.* * Hæc ex Cajetano fidelissimè excerpta adducit Amadeus ubi supra. In quem tamen cæco Marte Baronius irrumpit, sic exclamans: * Sed quis non videat hanc interpretationem manifestam esse Canonum corruptelam, & à scopo, quem spectant, enormem exerrationem, confirmatam falsò ascitis Cajetani verbis. * Et iterum infra. * Quod refert ex Cajetano, excommunicationem non esse latam, nisi ictus pertingerit ad Clericum, fraude non caret. Tractatio de Excommunicatione est apud Cajetanum longillima, & diffunditur ultra summarium, per 76. capita. Nec locum, nec numerum (Amadeus) adhorat, quo exirent verba relata, ne plagium deprehendatur. Certè sicubi hæc scripsisset Cajetanus, legerentur capite decimo contra manus violentas. Illud legi, & nil horum verborum reperi; ergo commenta sunt. * Hæc Baronius disp. 2. sect. ultima, folio 274. & 275.

59. Sed ego apud illum semel legisse dolui: quia virum Religiosum iusto pudore suffusum tristitia cumulare cogor, & stylo suo æquè nunc ferreo, ac elegantiam acervius pungendum, cruciandumque video, quam si lancea, sagittæque ictus ipsius met viscera penetrarent. In quacumque enim editione, verba Cajetani superius ab Amadeo adducta reperies, loco ab ipso citato, nullo tamen capite, nec numero designato, quia non licuit. Non enim extant in ullo ex 76. capitibus, per quæ ultra summarium diffunditur tractatio, sed in ipso summario, quod ad capita de excommunicatione Cajetanus præmittit, dicens: *Ante omnia circa intellectum excommunicationum, &c. prenotanda sunt duo, &c. oportet autem scire, quod ex parte termini, actio excommunicationis subiecta intelligitur consummata, &c. Vnde quantumcumque conetur aliquis percutere Clericum lancea, sagittis, lapidibus, nisi lancea, sagitta, aut lapidis ictus peringat ad Clerici personam, non incurrit excommunicationem, &c.* Quid ad hæc Baroni? commenta ne sunt?

60. Hujus furfuris plura, quibus Baronii liber scater, traducere possem. Hæc modo sufficiant, ut candidus lector hominis fidem agnoscat, nec miretur, quod in præsentibus verba M. Soti, & M. Bannez contrariam sententiam illis assignens prætereat, licet ex ipsis aperte constet.

61. PRæfixa igitur sententia probatur. Quia virginitas non consentiente, nec ipsi sit iniustitia, natura ordinanti claustrum, ut fiat prior matrimonium; nam fecmina usus illius membri, sicut, & corporum, domina est. Ex eo autem quod natura, & contractum matrimonium, usum ejus non concessit, non inferitur esse peccatum contra temperantiam, propter indebitum usum, non verò contra justitiam, sicut neque ictus inferitur, ex eo quod corruptaqueat licet extra matrimonium suo corpore. Neque obstat, quod minus apta reddatur matrem, aliàs non ei liceret emitte votum solemne castitatis, per quod magis inhabilis ad matrimonium redditur; potest enim abstinere à nuptiis, vel ita respondere, ut vir non percipiat, esse corruptam, vel suum ei defectum aperire, vel esse paratam periculis molestias ex defectu celato imminentes.

62. Deinde per se loquendo, non fit in iura patribus; ergo nulli. Antecedens probat. Primo, quia ipsa virgo sponte consentiens, utitur corpore, cuius est domina. Ergo non peccat contra iniustitiam: ergo neque vir, qui ex ejus consensu eo utitur, ut bene dixit Bannez supra. Secundò, quia parentes non habent majus dominium corporis filie virginis, quam corruptæ; sed cognoscere corruptam sponte consentientem, non continet specialem malitiam in iura contra parentes: ergo neque cognoscere virginem. Quod autem se exponat periculo manendi intactam, non obstat, quia absque parentum iura, potest ipsa pro suo nutu innupta manere. Ergo per se loquendo in desolatione virginis sponte consentientis non intervenit malitia distincta à simplici fornicatione, in confessione explicanda.

63. Potest tamen aliquando per accidens specialis malitia intervenire in fornicatione, sive virginis, sive corruptæ, ut bene observat Lessius lib. 2. de Justit. cap. 10. dub. 1. nu. 5. Nam si occidit non solum publicè, vel in his circumstantiis, quibus publicè timeatur, ex indeque parentibus de eorum magnum, & ingentem mororem ob familiam dedecorum superventurum prævideatur, non potest non continere malitiam contra pietatem parentibus debitam, quam à fortiori contrahet tam ipsa, quam qui in prædictis circumstantiis virginem desolaverit, seu cum corrupta deliquerit. Ac proinde ad hoc rem, ut quantum possit, parentibus restituantur tenebitur, ut bene tradit M. Bannez ubi supra, & Sanchez, & alii, non acquiescant.

64. Assentiri tamen non possum sapientissimo Leandro disp. 8. §. 2. quest. 29. assententi cum aliis consentientibus, quod Sanchez in selectis disp. 19. num. 1. in fine, stuprantem virginem per vim latrocetate confitendo: commisisse simplicem fornicationem per violentiam. Non inquam, placet, nam cum desinita per violentiam virginitatem amittit, plene hac injuria patitur damna, quam, si semel jam corrupta violenter cognoscetur: ergo respectu virginis non potest prædicta doctrina sustineri: in ipsa enim virgini illata novam iniustitiam malitiam continet distinctam ab ea, quæ jam corruptæ per violentiam inferretur, ac proinde necessariò in confessione explicanda est.

65. Objicies primò, Specialis malitia stuprantem

Verum in delectatione morosa de re turpi, explicari debeat circumstantia status persona, quæ peccanti obijcitur, an consanguinea, an nupta, vel voto castitatis adstricta?

datum in virgine consentiente. Ergo nec specialis malitia adulterii in peccato nuptæ, quæ ex consensu mariti cum altero copuletur. Respondeo negando consequentiam. Quia licet in tali eventu non fieret iniuria marito, atque adeo deficeret hæc iniuriæ species; si rectamen contra statum matrimonii, & fidem illi debitam, ob bonum commune, cui non potest conjugatus renuntiare: sicut nec Clericus privilegii ob statum Clericale Episcopo concessis, colligens, in adulterio, dissentiente viro, triplicem malitiæ speciem reperiri: aliam contra iustitiam, aliam contra fidem debitam statui, aliam contra castitatem; & proinde si iniustitia ratione consensus viri deficeret, teneretur pœnitens in confessione explicare, ne confiteatur malitiam, quam non contraxit, sicut teneretur dicere, non esse conjugatum, quem confessarius talem existimat, ut bene notat Thomas Sanchez sup. num. 15. Non me latet nonnullos, quos, citato Illustri. Fr. Angelo Manrique Episcopo Patenti, sequitur Caramuel in Theologia Fundam. fundam. 3. cap. 4. numer. 537. fol. 230. duplicem tantum malitiam in adulterio cognoscere, aliam contra castitatem, aliam contra iustitiam. Unde inferunt, satis confiteri, qui diceret: *Comisi simplicem fornicationem*: Et post alia interjecta peccata, subneckeret: *In tali copula gravem iniuriam, tertia quadam persona cooperante*. Sed non placent: tum quia consentiente viro, sufficeret se accusare de simplici fornicatione, quod nullus concessit: tum quia eo modo consistendi duplex numero peccatum in esse moris pro uno indiviso ad duplicem speciem pertinente subrogaret, ac proinde diversum peccatum in esse moris ab eo, quod commiserat, confiteretur.

66. Objicies secundò. Virginitas est virtus specialis distincta à castitate. Ergo vitium virginitati oppositum speciale habet, malitiam contra castitatem. Respondeo, virginitatem tantum distingui à castitate accidentaliter per extensionem ad plura objecta, nimirum ad delectationes, etiam licitas; id autem, quod opponitur virginitati, ut condistincta à castitate, non est vitium, alias matrimonium esset illicitum. Præterea, cum virginitas deperdat per quodlibet peccatum contra castitatem, si circumstantia virginitatis adderet novam speciem malitiæ, teneretur virgo in simplicibus delectationibus contentens explicare virginitatem amissilem per tale peccatum. Imò quælibet femina in habitu virginis necdens teneretur, quoties actu interno contra castitatem deliquisset, dicere in confessione, esse, vel non esse virginem. Nam cum talis appareat, si confessarius ejus conscientiam ignoraret, apprehenderet malitiam contra virginitatem, quæ fortè non esset. Unde confessarius non teneretur de virginitate interrogare, si pœnitens taceret, & puella teneretur respondere; & per consequens manifestare suum defectum, jam iterum in aliis confessionibus declaratum. Rursus, non solum fœmina, sed quilibet barbatus teneretur in confessione explicare suam virginitatis florem per tale peccatum amissile, quod est contra omnium fidelium praxin. Ergo circumstantia virginitatis non mutat speciem peccati, & per consequens, non debet in confessione explicari.

(.+..)
(+)

67. **A**ffirmant Cajetanus, Lorca, Azor, Thomas Sanchez, & alii apud Dianam 1. part. tract. 7. resol. 48. Quibus accedunt D. Antoninus, Tabiena, Navarr. & Montefinos apud Hurtad. Complut. 1. 2. tract. de Peccatis, disp. 4. diffie. 10. & tenere videntur Doctores asserentes, malitiam delectationis simplicis; sicut & efficacis, defumendam esse ab objecto.

68. Ex quo principio non pauci deducunt, licere non conjugatis sperantibus uxorem ducere, morosè delectari de copula habenda tempore conjugii, quia talis copula non est mala. Ita Victoria, quem refert, & sequitur Medina 1. 2. quæst. 74. art. 8. dub. 3. Zumel ad eandem quæstionem, disp. 4. dub. 3. & quidam Neotherici, ut refert Corduba in Quæstionario libr. 1. quæst. 23. dub. 13. & ipseclare sentit esse probabile. Idem tenent loquentes de sponsa de futuro, Curiel, Herrera, & alii apud Dianam 3. part. tract. 5. Miscellam. resol. 2. & Magist. Arauxo ubi infra, qui eadem ratione nixi asserunt, licere viduis morosè delectari de copula præterita, cum proprio conjugæ habitas, quod ultra citatos tuerentur Cajetanus, Rosella, Sylvester, Armilla, Angelus, Tabiena, Pedraza, Valentia, Nieba, Medina, Zumel, Sa, & alii apud Thomam Sanchez de Matrim. libr. 3. disp. 47. n. 3. Quos sequuntur Lorca 1. 2. disp. 28. & Montefin. ibidem, disp. 7. q. 6. M. Serra 1. 2. q. 64. art. 8. M. Arauxo 1. 2. q. 74. art. 10. dub. 3. n. 48. & alii. Quod à fortiori teneretur dicere, etiam si ad secundas nuptias transierit.

69. Addunt alii apud Cordubam supra (& ipse putat probabile) non esse mortale, solum delectari morosè de copula cogitata sub conditione, si adesset matrimonium; nam cum objectus sub ea conditione apprehensus non sit turpe, non est unde talis affectus malitiam gravem fortiri possit, si alias supponatur ex parte subiecti capientis delectationem, non intervenire votum castitatis, rationi cuius teneretur ab illa delectatione abstinere. Quidquid contradicat jam alibi citatus, & rejectus Euseb. de Hertera in suis decisionib. moralibus, decis. 6. §. 9. ubi tradit, per votum castitatis non prohiberi delectationem morosam. Limitant tamen prædicti Doctores doctrinam supra traditam, dum non sit periculum pollutionis, vel consensus in aliquod peccatum mortale. Si enim hoc adsit, nequitur à mortali excusari.

70. Verior tamen sententia oppositis insistentis principii docet, in delectatione venerea, & morosa de copula cum consanguinea, conjugata, vel monachi, non reperiri malitiam specie distinctam à delectatione cum soluta: ac proinde pœnitentem non teneri, prædictas circumstantias in confessione explicare. Ita Pat. Vazquez 1. 2. disp. 111. & 112. & 114. Quem omnes ejus discipuli sequuntur, Castro Palao tom. 1. tract. 2. punct. 10. §. 4. & cum Angelo, & Pesantuo, Hurtado Complutensis supra disp. 4. diffie. 10. Diana 1. p. tract. 7. resol. 48. & 2. p. tr. 3. resol. 34. & 37. part. tract. 4. resol. 67. pro qua citat Reginaldum, Sayrum,

Sayrum, & alios, & probabilem putant Salas, Azor, Fillucius, Bonacina, Lessius, & alii apud Dianam, & pluribus citatis defendit Oviedo 1.2. tract. 6. controvers. 4. puncto 7. num. 57. & Tamburinus in *Methodo expeditæ confess. lib. 2. capit. 7. §. 1.*

71. Ad probationem hujus sententiæ noto primo ex communi Doctorum, delectationem non dici morosam à mora temporis, sed à mora culpabili detentionis: hoc est à libertate in detentione; postquam quis advertit esse prohibitam. Noto secundo cum Pat. Vazquez 1.2. *diffut. 112. cap. 2. num. 4.* quem sequuntur Salas 1.2. *tom. 2. tract. 13. disp. 6. sect. 6. numer. 60.* Palauus *suprà puncto 10. §. 4. num. 41.* Lugo *disp. 16. sect. 6. num. 390.* Lessius *lib. 4. cap. 3. num. 112.* Oviedo 1.2. *tract. 6. controvers. 4. punct. 7. num. 54.* & omnes (quos viderim) delectationem morosam intra speciem luxuriæ semper habere eandem malitiam cum opere, quatenus est contra castitatem. Ratio est, quia talis delectatio eodem modo, ac opus virtuti temperantiæ opponitur, & eandem habet dissonantiam ad rationem. Unde sicut diverso modo opponitur virtuti castitatis simplex fornicatio; & peccatum contra naturam; ita etiam diverso modo opponitur delectatio de fornicatione, & de peccato contra naturam. Cum enim virtus castitatis non minus, neque alio modo moderetur delectationes internas, quam externas, eadem videtur intervenire species peccati in una ac in altera delectatione in specie luxuriæ.

72. Prædicta tamen doctrina limitanda est, quoties delectatio capiatur de copula cogitata cum femina, cum præcissione an sit, vel non sit propria; cum enim ejusmodi copula præcindat à licita, & illicita, delectatio de illa capta non erit ejusdem speciei cum opere, quod habet pro objecto. Alias cum opus non opponatur virtuti castitatis, sed ab oppositione præcindat, non opponeretur delectatio, sed ab oppositione præcinderet, quod non falsum profertur est. Erit igitur in tali eventu malitia alterius speciei innominata contra castitatem, seu malitia copulæ illicitæ, cum eodem modo opponatur virtuti, ac ipsa copula.

73. Ex dictis assentiri non possum Bonacinae de *Matrimon. quest. 4. punct. 8. num. 15.* & Palao *tom. 1. tract. 2. disp. 2. punct. 10. §. 2. n. 9* Quibus consentire videtur Thomas Sanchez, *suprà nu. 4.* assentientibus, malitiam delectationis venereæ delumi ex effectu, quem secum affert, nimirum vehementem commotionem appetitus, & spirituum genitalium subservientium generationi. Nam ut bene expendit Lugo, ex hoc principio aperte sequitur, delectationem morosam captam de todomia ejusdem esse speciei, cum delectatione capta ex copula, quod est contra omnes Doctores: Imò & contra ipsam Bonacina *loco citato, num. 8.* & contra Sanchez in *Sum. lib. 2. cap. 2. dist. 1.* gentes spetie delectationem circa solutam, & circa conjugatam, cum tamen omnes eundem effectum caulant.

74. Noto tertio, illam delectationem dici veneream, quæ in ipsa carne sentitur, cum commotione spirituum subservientium generationi circa partes libidinosas. Ita Cajetan. Armilla, Tabiena, & alii, quos citatos sequitur Thomas Sanchez *lib. 9. de Matrim. disp. 64.* dicitur delectatio venerea, ut inquit Sanchez, ad differentiam delectationis, qua placet tactus proprii, vel alieni corporis sine ulla libidine, ob solam proportionem, & connaturalitatem cum organo tactus, seu visus: quilibet enim tactus rei blandæ, & visus rei pulchræ, organa, visus, & tactus naturaliter delectant. Delectatio igitur morosa in

re venerea ex parte voluntatis, nihil aliud est, quam affectus quidam simplex, quo quis ex delectatione rationis sibi complacet in delectatione illa venereæ, quæ ex cogitatione objecti turpis in carnis tactibus, & in potentia appetitiva sentitur. Hæc positis.

65. Negativam sententiam Pat. Vazquez sic ille probat: Delectatio morosa venerea non est malitiam sumat, nisi vel ex objecto, vel ex oppositione cum virtute castitatis prohibentis omnino delectationem veneream extra statum matrimonium, quomodo cumque res se habeat, delectatio enim non sortitur diversam malitiam, ex circumstantiis status personæ, quam habet pro objecto. Ergo delectatio venerea debet in confessione explicari. Quod ratione oppositionis cum virtute castitatis non sortitur malitiam specie distinctam ab ea, quæ reperitur in delectatione de copula cum soluta, conveniunt omnes. Quod autem neque ratione objecti malitiam aliam contrahat, probatur. Quia objectum, quod delectationem recte terminat affectum voluntatis, neque malitiam aliquam in illum derivare, sed injuria contra naturam, v.g. quæ in copula cum nupta reperitur, nec directe, neque indirecte terminat simplicem delectationem veneream, ergo, &c. Non directè, quia delectatio venerea, non capitur de injuria, sed de concubitu cum femina, qui media sui præcissione præcindente ab statu femine, delectationem illam causat; non indirectè; quia una ratio potest fornicum ab alia simplicem delectationem terminare licet nequeat una sine alia executioni mandari, sicut si femina pulchra, & nupta sit, potest quæ placere, quod pulchra, & displicere, quæ nupta.

76. Est itaque magnum discrimen inter delictum & simplicem complacentiam, illud enim committitur in executionem objecti, & copula cum nupta nequeat in executione separari ab injuria, requirit saltem indirectè ad illam non terminari, & communitur docent Theologi contra Augustinum *verb. luxuria, num. 2.* asserentem: desiderium enim fornicationis cum soluta, & cum conjugata est ejusdem speciei, cujus proinde sententia expedita fuit de mandato Sanctæ inquisitionis in *Expurgat. anno 1640.* Simplex verò delectatio cum non tendat ad tribuendam existentiam objecto, bene potest terminari rationem terminari, quid ad aliam alio modo terminetur: ac proinde potest quis delectari de copula cum nupta, affectus à delectabili, quod est in copula, & non à delectabili, quod in injuria, & consequenter quin delinquat contra iustitiam, quæ virtus iustitiæ non prohibet delectationem de opere injusto, quando non capitur de illo, prout in *Sum. tract. 6. controvers. 4. punct. 5.* Ergo nullum est, unde delectatio venerea diversam malitiam sortitur ratione diversi status personæ, quæ peccatum opponitur. Sufficit ergo se accusare de una, vel pluribus delectationibus morosis, in explicato peccato statu.

77. Confirmatur, nam delectatio de copula matrimoniali habita ab eo, qui votum non emisit, nec est contra votum illius, qui delectationem capit, quæ hoc non subsistit, nec contra votum monialis, quæ materia hujus voti tota est posita in actibus ipsius monialis, quorum nullum talis delectatio inordinata nec ei ullo modo cooperatur. Similiter delectatio habita à soluto de copula cum conjugata, ad nullum actum conjugis ordinatur etiam si ut objectum illam

&c. nequit in dubium veri obligatio confitendi ob-
jecta terminativa specie diversa, sicut nec obliga-
tio confitendi numerum & species peccatorum.
Aequali enim certitudine ad haec explicanda
adstringimur.

87. Non verò omitam hic adnotare Baronii ne-
gligentiam in operibus D. Thomae evolvendis. Se-
cus contra Amadeum invecus non fuisset, dicens:
* Ubique obrudit opusculum sexagesimum quin-
tum adulterinum D. Thomae opus, ut supra demon-
stratum est. * Sed homo non advenit, opusculum,
nuper allegatum, non esse sexagesimum quintum
(quod non esse D. Thomae à se demonstratum di-
cit) sed sexagesimum quartum, quod non ubique,
sed in hoc tantum loco ab Amadeo allegatur. Unde
Baronii calumnia hoc unum operata est, quod duo
jam opuscula, quae inter alia D. Thomae opera cir-
cumferuntur, nec dubia fidei habenda, sed radici-
tus evellenda, abolendaque, ex ipsius Baronii testi-
monio habeamus. Sit esto: dum in posterum non
in Amadeum, sed in auctorem opusculi, & in eos,
qui inter D. Thomae opera inferuerunt, virus evo-
mat.

C A P V T VIII.

Corollaria ex dictis.

86. Infertur primò, non esse admittendam, sed ab
scholis relegandam opinionem asserentium,
consensum formalem, & expressum voluntatis
in delectationem veneream, seu, quod idem est,
simplicem delectationem morosam, non esse cul-
pam mortalem, cessante periculo consentiendi in
pollutionem, vel in opus, de quo capitur delecta-
tio. Quam tenuit Martinus de Magistris tract. de
temperantia, quæst. 3. de luxuria; & clariùs, quæstione
de pollutione post probationem quarta conclusionis, & alii
ex antiquis apud Salas 1. 2. tom. 2. quæst. 74. tract. 13.
disp. 6. sect. 4. n. 38. ubi ait: * Fertur, Victoriam
dixisse, opinionem illam esse probabilem, & talem
fuisse tempore D. Thomae, testatur Salas referens
pro illa Adrianum. Et putat probabilem Antonium
de Corduba Ordinis Minorum lib. 1. quæst. 23. dub.
11. §. Igitur, dicens esse sententiam D. Augustini, &
nonnullos eam docuisse: & consentire videtur M.
Tabiena Ordinis Praedicatorum, verbo Cogitatio mo-
rosa num. 2. Utrum delectatio morosa sit peccatum
mortale? Alii tenent, quod non est peccatum
mortale, sed veniale tantum; alii verò dixerunt,
quod est peccatum mortale, & hæc secunda opinio
est communior, & verisimilior, & est communis o-
pinio modernorum, & securior. * Sic Mag. Ta-
biena ex D. Thom. in 2. sent. dist. 24. quæst. 3. art. 4.
in corpore, ubi ait: * Delectatio morosa mortale
peccatum est, ut Magister dicit, & verba Angu-
stini sonare videntur, quamvis quidam in hoc, Ma-
gistro contradicant. Sed opinio Magistri valde pro-
babilior est, & securior. *

87. Verum opinionem istam, non solum non esse
probabilem, sed neque ferendam, dixit Zumel à-
pud Salas ubi supra, & P. Vazquez 1. 2. disp. 109.
cap. 3. pluribus Patrum testimoniis illam refutat, &
& licet in hac disputatione nullam illi censuram in-
erat, infra tamen disp. 111. cap. 5. nu. 20. in fine, ut er-
rorem expressè damnat, & in expurgatorio S. In-
quisitionis anno 1612. & 1640. relatis verbis su-

prà citati Antonii Cordubensis, dicens: * In-
feratur utraque opinio probabilis est, * sic notat
Appone in margine: secunda opinio nempe, quod
negat, esse mortale, nec tuta, nec probabilior est.
Nec D. Thomas probabilem censuit, dum commu-
nitatem, & communem probabiliorē secutus
que vocavit: ejusmodi enim verba non comparati-
vè, sed adverbialitè accipienda sunt, quæ notat apud
Angelicum Praeceptorem, aut alium gravissimum
Doctorem, opinioni diffinitione adjecta repugnant,
ut in præfati contingit: certissimum enim est, de
auctoritate Sanctorum Patrum comprobatum, ve-
ritatem castitatis, extra statum matrimonii, tam de-
lectationes intemas, quam externas prohibere, re-
cedente consensu voluntatis.

88. Infertur secundò, Non licere viduis, neque
sponsis de futuro morosè delectari de copula pro-
terita, vel futura tempore matrimonii. Quia
objectum externum actus non sit illicitum, etiam
men illicita delectatio præfens voluntatis, appa-
retur castitatis opposita, deficiente matrimonio,
quod illam possit honestare. Ita P. Vazquez 1. 2.
disp. 114. n. 3. Tannerus 1. 2. disp. 4. quæst. 1. n. 22.
Basilii de Matrim. lib. 10. cap. 16. §. 2. n. 10. & 11. Na-
nacia, Palao, Villalobos, & alii, quos sequitur Pa-
na 3 p. tract. 5. Miscell. resol. 2. Thom. Sanchez in
de Matrim. disp. 47. nu. 4. & 5. & Joannes Sanchez
in Selectis disp. 21. n. 27.

89. Infertur tertio, neminilicere delectationem
voluntatis captam de objecto apprehenso sine con-
ditione aufereute ab eo malitiam, v. g. de co-
cubitu cum tali femina, sub conditione, quod
ferat uxorem. Quia (quidquid dixerit P. Sanchez in
sum. lib. 1. cap. 12. num. 33. imaginativa etiam po-
tencia conditionem ex parte objecti opponere possit,
ut bene cum Salas 1. 2. tom. 1. tract. 13. disp. 6. sect.
30. num. 139. tradit Palao tom. 1. tract. 2. de Matrim.
disp. 2 p. 10. nu. 6. Unde non sola voluntas, sed etiam
appetitus possit tendere in objectum, sub condi-
tione aufereute malitiam, quo morosè delectationem
contra castitatem laxantur habere. Praeterea
quod delectationem appetitus cohibere, dum de-
lectatio voluntatis adesset, paucis datum credimur,
dedèque ob periculum saltem, à noxa lethali excu-
renon potest. Et improbari prius debet opinio
la, quam probabilem censuit Corduba sup. n. 3. as-
serentem, non esse mortale delectari morosè pro-
teritus voluntatis, & appetitus de copula sub condi-
tione, quod esset cum propria uxore. Hæc opinio
in ordine ad mores, idem præjudicium parat,
ac quæ delectationem morosam à culpa mortali ex-
mit. Quid enim cuique facilis, quam apprehen-
tionem conditionatam hujusmodi efficeret, qui sine
posita, gravis malitia delectationis dicitur delectari.
Quapropter opinionem istam jure rejicit Palao
suprà punct. 10. n. 9. & me iudice, eadem censuram
tanda, ac quæ morosam delectationem à mortali
culpa liberat. Quam ut diximus num. 57.
errorem vocat Vazquez, cui lubens
assentior.

(..)

CAPIT

CAPVT IX.

Utrum in peccato odii, sit in confessione explicanda qualitas mali proximo desiderati, vel conjunctio persona, cui desideratur.

90. Suppono ex communi DD. damna proximo illata in diuitiis, in fama, & in vita, diuersæ speciei esse contra iustitiam; ac proinde voluntatem efficacem lædendi proximum in diuitiis, distinctam specie malitiam continere à voluntate efficaci lædendi in honore, vel in vita: & consequenter qualitatem mali efficaciter voliti, debere in confessione explicari. Difficultas igitur solum est, quando non efficaciter, sed ex odio tantum, quis desiderat, ut ea mala abundè proximo eueniant, seu quod eueniant, gaudet, quia mala illius sunt.

91. Qualitatem mali voliti declarandam esse, affirmat P. Suarez disp. 6. de Charitate, sect. 2. Sylvius, & alii, apud Dianam i. p. tract. 7. resol. 30. Negant verò ipse Diana cum Ledesma, & Bonacina. Lortea de Charitate, quæst. 34. art. 3. Lufius de Torrès ibidem disp. 91. dub. 1. in fine. Card. de Lugo disp. 16. sect. 3. n. 260. Homobonus, Valentia, & alii, quos sequitur novissimè Leander disp. 8. §. 3. quæst. 8. & Tamburini in Method. lib. 2. cap. 6. §. 3. n. 9.

92. Ego autem utriusque sententiæ Auctores facile concilio. Assertio sit. Communitè loquendo non debet in confessione explicari qualitas mali voliti ex odio. Probatur, quia mala volita ex odio sistent in mero desiderio inefficaci, quo quis vellet proximo ea mala aliunde euenire, ut in plurimum solum attinguntur formaliter per hunc affectum, quatenus mala proximi sunt. Ergò cum omnia sub eadem ratione formali attingantur, non constituent diuersam speciem: nam in ordine ad istum affectum valde materialiter se habent differentia specificæ mali voliti. In hoc sensu verum habet secunda sententia. Si verò (ut bene advertit Lugo) quis desideraret ex odio ea mala, quatenus talia sunt, nempe quatenus in diuitiis, in honore, vel vita; contrarium prorsus tenendum est, juxta dicta cap. 7. nam affectus inefficaces, ut ibi diximus, distinguuntur specie, quando rationes formales motivæ, & terminatiuæ illorum distinguuntur specie; sed injuria proximi, ut in diuitiis, distinguitur specie ab injuria, ut in honore, vel vita. Ergò qui complacet de malo proximo, seu ineffaciter desiderat, ut in diuitiis; habet affectum inefficacem distinctum specie ab eo, quem haberet, si complaceret in alio damno proximi, ut in honore, vel in vita: ergò in tali casu tenebitur circumstantiam mali voliti declarare.

93. Confirmatur: quia diuersæ speciei est deprecari alicui mortem temporalem, quia malum materiale illius est, ac optare, & implorare, quod à demone rapiatur, quia malum spirituale illius est: sed non alia ratione distinguuntur specie, nisi quia voluntas tendit in hæc objecta sub diuersa ratione formali, nimirum, quatenus tale malum est: ergò quoties affectus inefficaces habuerint pro objecto

motivo, mali voliti qualitatem, tenebitur pronitens in confessione ejusmodi qualitatem explicare: & ita tradit P. Suarez de fide tract. 3. disp. 6. sect. 2. num. 3. Ubi de damno spirituali loquens, dicit de hoc dubitandum non esse, quod tenet etiam Joannes Sanchez in Select. disp. 6. n. 1. & ego verum puto, diuini non terminet affectum sub ratione communi damni præcedentis à materiali, & spirituali.

94. Circa conjunctionem personæ, cui ex odio malum desideramus, communis Doctorum sententia tenet, in odio parentum explicandam esse circumstantiam personæ. Ita Navarr in Manuali cap. 14. n. 11. P. Sa verbo Confessio, n. 23. Azor. rom. 2. lib. 2. cap. 2. quæst. 2. Card. Lugo disp. 16. sect. 6. n. 303. qui addit, idem fore dicendum in peccato odii parentum in filios, uxoris in virum, & viri in uxorem. Ratio est, quia peccata odii in his personis militant directè contra pietatem, seu reuerentiam conjunctis debitam; ac proinde specialem dissonantiam habent, oppositionemque cum alia virtute à charitate: & ita tenendum.

95. Ex dictis in hoc capite, alia venit decidenda quæstio præcedenti similis. An scilicet qualitas contumeliæ, v. gr. quod appellaveris aliquem forem, vel hæreticum, vel sodomitam, &c. explicanda sit in confessione? Affirmant Filiucius cap. 9. num. 322. & Joannes Sanchez in Select. disp. 6. n. 2. Verum contraria sententia est nobis tenenda cum Azor rom. 3. libro 13. cap. 5. dub. 1. Fagundez 2. præcepto Ecclesiæ lib. 3. cap. 5. n. 3. Card. Lugo supra sect. 5. n. 265. Cajetan. Reginald. Sa, Molina & alii, quibus consentit Diana i. p. tract. 7. resol. 28. Ratio est, quia omnes contumeliæ eo tendunt, ut lædant honorem; sicut omnia furta, ut lædant diuitias: ergò sicut diuersus modus furandi non constituit furta diuersæ speciei, ita nec diuersus modus lædendi honorem constituet contumeliæ diuersæ speciei.

96. Idem propter eandem rationem dicendum est de detractionibus, & de judicio temerario; sufficet enim se accusare; toties in materia gravè temerè judicasse; & toties detraxisse; non explicandam materiam, ut bene Lugo & Diana supra, quibus, licet sibi non constans, consentit Joannes Sanchez. De blasphemis non hæreticalibus, docent similiter aliqui non debere explicari, an fuerint in Deum, vel in Sanctos. Ita Azor, Nazarius, Homobonus, & alii, quos citatos sequitur Diana supra resol. 50. Sed contrarium tenent cum Suarez, Filiucius rom. 2. tract. 25. cap. 1. nu. 26. Sanchez in Select. disp. 6. & plures alii. Et hoc est probabilius, quia cultus & adoratio, quæ Deo debentur, diuersæ sunt specie, ac quæ Sanctis; ergò & vitium, quo inhonorantur. Imò blasphemiam in B. Virginem specie distingui à blasphemiam in alios Sanctos docent Thom. Sanchez in Sum. lib. 2. cap. 32. num. 39. & Aragon 2. 2. quæst. 13. art. 1. & quidem consequenter.

(17)

CAPUT

CAPVT X.

An iudicium temerarium, & detractio distinguantur specie in ordine ad confessionem?

97. **R**atio dubitandi sumitur ex eo, quod bona existimatio propria, seu bona opinio de proximo, quæ per iudicium temerarium apud iudicantem deperditur, ejusdem sit speciei cum ea, quæ per detractiorem læditur; unde tantum videtur consistere diversitas in modo lædendi famam, ac proinde, quod ejusmodi sint speciei in genere moris: & ita tenere videtur Diana cum Fautlo 5. part. tract. 1. resolut. 16. qui existimat, ejusdem speciei esse infamare proximum dicendo falsum, ac verum dicendo: & consequenter opus non esse ejusmodi circumstantiam in confessione aperire. Stat expressius pro hac parte Joannes Sanchez in *selectis disp.* 5. n. 10. Ubi inquit ejusdem speciei infamæ esse lædere famam internè per iudicium temerarium, & externè per detractiorem, aut contumeliam. Idem tradit Tamburini in *Methodo expeditæ confess.* lib. 2. cap. 9. §. 1. n. 5. atque ad id in confessione non esse necessarium declarandam ejusmodi differentiam.

98. Verùm hæc doctrina difficultate non vacat: nam si ejusdem speciei sunt iudicium temerarium, & detractio, neque in illis alia reperitur malitia, quam læsionis famæ: & aliud infamare proximum, imponendo falsum testimonium, non distinguitur specie ab infamare, manifestando delictum verum, quod occultum erat; manifestè deduci videtur probabiliter sustineri posse iudicium temerarium, aut falsum testimonium, apud unum non esse peccatum mortale. Sequelam probo, quia læsio famæ proximi apud unum, vel alterum, non est culpa mortalis, juxta multorum opinionem asserentium, non esse mortale revelare crimen proximi occultum, uni vel duobus, qui rem secretò tenebunt: putant enim hoc famæ detrimentum esse leve. Ita Cajetanus *quest.* 73. *artic.* 2. *dub.* 1. Navarra libro 2. cap. 4. nu. 335. Cord. de *Detractione quest.* 2. *conclus.* 5. Navarra cap. 18. n. 33. Reginald. & Grassius. Quibus consentit Diana 2. p. tract. 3. *Miscell. resolut.* 22. & 3. p. tract. 5. *Miscell. resolut.* 33. & 6. p. tract. 7. *resolut.* 9. apud quem probabilis putant Tanner. Joannes de la Cruz, Zambran. & alii. Ergo cum per iudicium temerarium tantum lædatur fama proximi apud unum temerè iudicantem; probabile erit, non esse peccatum mortale, cum sit probabile, detrimentum in fama apud unum non esse culpam gravem. Aliud autem, ut ait Diana supra, ex eo quod fama lædatur per impositionem falsi criminis, seu per manifestationem veri occulti, non mutat speciem, sed tantum est circumstantia aggravans. Ergo secundum probabilem opinionem, non est, undè iudicio temerario, aut falso testimonio, gravis malitia possit advenire. Sequelam istam nemo concedere audebit: est enim contra omnes Doctores. Vide Lessium de *Iust.* lib. 2. cap. 29. *dub.* 2.

99. Propter hæc dicendum existimo, gravitatem iudicii temerarii, seu falsi testimonii, ad aliam speciem malitiæ contra iustitiam reducendam esse; & consequenter esse obligationem distinguendi in confessione iudicium temerarium à detracti-

criminis veri: secus autem à falso testimonio quod unum tantum, à quo materialiter tantum dicitur videtur per distinctionem subjectorum. Hæc prior delumenda ex diversâ habitudine ad rem, quam omnes Theologi cogoverunt. Post insuper suaderi paritate delumpra ex furto. Nam in præsentia domini contra ejus voluntatem rem auferatur, superadditur, ratione modi auferendi, nova alia species malitiæ, ratione injuriæ, contumeliam, quæ appellari solet rapina, ut cum D. Thoma, & Cajetano docet Lessius lib. 2. de *Iust.* cap. 2. nu. 8. Ergo ratione modi auferendi famam per iudicium temerarium aut falsum testimonium, non est etiam malitiæ species distincta à læsione famæ: addenda est: & hoc, nisi fallor, est communis sententiæ fundamentum.

100. Est tamen advertendum, iudicium temerarium non semper intervenire, quando ex levibus & insufficientibus indicibus de proximo male iudicatur: ultra hoc enim requiritur, quod ex plena deliberatione fiat, & absque formidine partis oppositæ: quæ enim cum formidine iudicatur, non est iudicium temerarium, sed suspicio, quæ licet ex levibus & insufficientibus indicibus orta, non est culpa mortalis, ut docent Joannes de la Cruz in *Direct.* 7. §. 8. *cap.* 2. *dub.* 2. *conclus.* 2. cum Rosella, Armilla, & alii. & cum Fautlo, Layman, & Navarra, tenet Diana 2. p. tract. 5. *Miscell. resolut.* 31. Ratio delimitur ex D. Thoma asserente, nullum iudicium citra certitudinem esse peccatum mortale: quia non videtur per illud gravis injuria proximo irrogari, cum talis suspicio quoddam iudicium imbecillum cum notabili formidine de opposito.

101. Ex quo Cajetan. in *Sum. verb. Iudicium temerarium.* * Si autem iudicatur de peccato mortali, non affectivè in corde suo determinat, quamvis credit firmiter & temerariè, non peccat mortaliter, quia non diffinitivè iudicat, * id est, non iudicat certè, quia remanet formido de opposito, ut exponit Gougerius ibidem. Ex quibus obiter observari, firmam credulitatem non esse idem, ac iudicium certum, ut falso censet Baronius, folio 101. & 181. contra J. madæum, dicens eum, dum negat, * contra veterum Scholæ Thomistæ se prius ignaram producit. * Sed vir religiosus excessit, quia Amadeus non dicitur M. Serra 2. 2. q. 33. *artic.* 7. sic exponendum à Thomam: & ita docet Cajet. sup. ubi firmam credulitatem non excludere formidinem de opposito supponit, & cum opinione temeraria componitur, enim suspicatur, vel opinatur, simul putat certè, vel expressè, se posse facile decipi. Imò ut in plurimum ex levibus indicibus non suspicatur malum de proximo, nisi ex errore intellectus, quo apprehendunt illa signa, tanquam sufficientia ad suspensionem: autem ex se sufficientia sint, aut talia prædicantur, aut feantur, non solum non erit iudicium temerarium, sed suspicatio etiam culpæ omnino expressè certè, & opinionis temerariæ.

102. Si verò ut insufficientia apprehendantur, nequibit intellectus ad suspensionem moveri, in hoc tē ex malevolentia, & pravo affectu voluntatis: ergo alterum: voluntas enim efficere potest ut intellectus rationes levis aliàs momenti, vehementer apprehendat, illisque moveatur ad iudicandum, non solum cum formidine, sed etiam ceterò esse verum, ut solum cum formidine, sed etiam ceterò esse verum, ut bene Coninch de Fide *disp.* 14. *dub.* 2. nu. 8. Unde concludo cum Diana supra, omni odio, & pravo affectu seclusis, rarè vel nunquam iudicium temerarium contingere, si enim suspicio, & opinio, est

CAPVT I.

De furto commisso in loco sacro.

1. SUppono ex communi Doctotum consensu, furtum rei sacre, siue fiat in loco sacro, siue non, novam continere speciem sacrilegii ratione specialis prohibitionis ex motivo religionis. Sic Henricus lib. 2. de Penit. cap. 6. n. 5. in Glos. lit. N. Turrecemata, Tabiena, Angelus, Sylvest. Farnus, & Fagundez eos citans 2. precept. Eccles. lib. 4. cap. 4. n. 2. Et ita decisum iudico a Joann. Pap. VIII. in capit. quisquis inventus 17. q. 4. Scio oppositum tenere M. Lopez, & Lublinum, quando res sacra, v. gr. Calix, non est alicujus Ecclesie, quod putat probabile, eos citans Leand. hic disp. 8. §. 4. q. 21. Sed mihi non placet, quia verè est furtum rei sacre, licet nullus sit Ecclesie, sed alicujus personæ particularis.

2. Difficultas igitur solùm est, an furari rem non sacram in loco sacro, contineat speciem sacrilegii? Ratio dubitandi sumitur ex prædicto cap. quisquis: Ubi Pontifex, inquit, committit sacrilegium auferendo non sacram de sacro. Et idèd affirmativam partem sustinent Sylv. verb. sacrileg. §. 2. Navarr. in Sum. Latina, cap. 6. n. 4. Suar. lib. 3. de Relig. cap. 5. n. 7. Laym. lib. 4. tr. 1. ca. 7. n. 18. Vazq. Nugo, & alii, quos refert, & sequitur Bonac. 1. precept. Decal. disp. 3. q. 6. punct. unic. n. 17. Rebell. Regin. & Ledesm. apud Dian. 1. p. tr. 7. ref. 27. qui omnes existimant, quodcumque furtum, in loco sacro commissum, continere novam sacrilegii speciem in confessione explicandam.

3. Ceterùm probabilius est oppositum, nisi casu, quo res non sacra, seu profana, dicata, vel commodata sit cultui Ecclesie, vel sub speciali ejus custodia; ita ut Ecclesia de illa teneatur. Itaque ad hanc speciem malitiæ contrahendam requiritur, quod res non sacra sit aliquid loci sacri. Sic tenent Sotus in 4. dist. 18. q. 2. ar. 4. Henricus de Penit. lib. 2. cap. 6. n. 5. Cajet. Luis, Lop. & Palat. quibus citatis, consentit Fagund. supra, & cum Lessio, Coninch, Joan. dela Cruz, & alii tradunt Lugo disp. 16. sect. 10. n. 460. & Leand. disput. 8. §. 4. q. 18. Ratio est, quia verba illa Pontificis: Non sacram de sacro * restringenda sunt, ita ut minùs extendantur, quàm si dixisset, non sacrum in loco sacro: strictè autem accepta indicare videntur ad sacrilegium incurrendum opus esse, quod res profana sit aliquid loci sacri.

4. Hinc sit primò, juxta præfatos Doctores, non esse sacrilegium, & consequenter nec circumstantiam in confessione explicandam, si quis in Ecclesia furetur crumenam, etiam a Sacerdote, vel scamna, tapezia, & similia, non concurrentibus, quæ nuper diximus, ad sacrilegium contrahendum requisita. Et secundò contra Cordub. in Sum. q. 13. & contra Fagund. supr. cap. 4. n. 11. eum qui, dum confiteretur, furaretur a confessario rem medicam, non peccaturum mortalitèr, quia furtum illud leve concomitanter se habet ad confessionem, sicut quodlibet aliud veniale, quòd eodem tempore committeretur: cum his autem benè componitur recta dispositio ad absolutionem, ut benè Lugo supr. sect. 4. n. 474. Si verò confessio assumeretur, ut medium ad furtum leve, videtur sentire Lugo etiam Fagundez, intervenire culpam gravem sacrilegii: sed oppositum verius iudico: nam assumere confessionem, ut medium ad vanam gloriam non est mortale, ut tradit ipse Lugo sect. 9. Contra

meraria, ex suo genere, mortalia non sunt, ut ait Cajetanus supr. & 2. 2. quæst. 60. art. 3. iudicium absque formidine de opposito, difficilè his deficientibus, admittam.

103. Adnotare hic oportet Baronium ubi supra, imposuisse Amadeo, quod ex Div. Thoma, & Cajetano * intencet probare iudicium probabile Synonimè esse cum certa, & firma credulitate, * verum ly extra ex suo cerebello Baronius addit, Amadeus enim solùm dixit cum Magist. Serra 2. 2. quæst. 33. art. 7. firmam credulitatem, prudenti principio innixam, esse iudicium probabile, juxta Div. Thomæ verba ibi, exculantis à denunciando qui firmiter existimaret (correctionem profuturam) id est, inquit Serra prudenter & probabiliter. Undè constat firmam credulitatem, secundum D. Thom. prout à Mag. Serra explicatum, aliquando esse eisdem cum opinione probabili, aliquando verò cum opinione temeraria, seu improbabili, ut à Cajetano usurpatur. Quæ si animadvertisset Baronius, à convitiis abstinuisset. Sed omittis nugis.

104. Temerè de aliquo iudicare, esse spurium, vel illegitimum, vel Judæum, exculant à mortali Lestus lib. 2. de just. cap. 29. dub. 2. num. 14. Navarr. & Azor, & putat probabile Diana illos citans 5. part. tr. 5. rissl. 68. dummodo proximo aliud non eveniat damnatum. Verùm Hispanis adeò infame est à Judæis originem ducere, ut hæc injuria nequeat levis iudicari, cum ægrè communitèr ferant, quàm si aliud quodvis malum grave ipsis falsò impingeretur, ut benè Escobar de Nobilitate, 1. part. quæst. 8. §. 2. num. 33. Quapropter existimo, culpam mortalem in ejusmodi iudicio temerario, sicut, & in falso testimonio, apud tantam intervenire: de quo nemo dubitat.

105. Tandem advertendum est, injuriam in parente, specialem habere malitiam contra pietatem in confessione explicandam, ut benè Bonacin. de Penit. disp. 3. q. 5. sect. 2. punct. 2. diff. 3. n. 15. Quod de peccato detractionis loquens tradit etiam Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. idemque dicendum est cum Lugo supra sect. 6. n. 307. de gravi infamatione fratris, de vulneratione gravi, seu fratricidio, de quibus dubitari nequit, continere specialem deformitatem contra amorem fratris debitum. Ex quibus concludo, iudicium temerarium, seu falsum testimonium contra parentes, seu fratres, novam ex hoc capite contrahere malitiam, quæ utpotè specie distincta debet in confessione declarari.

QVÆSTIO IV.

De circumstantia Vbi.

Circumstantiam loci per adverbium Vbi designamus, quæ cum aliquando speciem peccati mutat, & aliquando intra eandem aggravat, opus erit in præfenti hoc examinare. Peccata prohibita in ritu loci sacri sunt tantùm quatuor, videlicet, homicidium, seu gravis effusio sanguinis, effusio volutaria seminis, & violatio immunitatis Ecclesie. Ita omnes Doctores.

(†:†)